

29.96

Ed. J. Wöhrmann.

Nõmme lillakesed.

Siin mu süda, hinge ihad,
Siin mu pisarad —
Siin mu rõõmud, siin mu mured
Ühte sulawad.

Tallinnas,
G. Pihlaka raamatukaupluse kirjastus.
1903.

2225

Nõmme lillekesed.

Ed. L. Wöhrmann'i luuletused.

Siin mu süda, hinge lhad,
Siin mu pisarad —
Siin mu rõõmud, siin mu mured
Ühte sulawad.

Fr. R. Kreuzwaldi
nim. ENSV Riiklik
Raamatukogu

371493

Tallinnas.

G. Piblaka raamatukaupluse kirjastus.

1903.

Акт

5.6.45.

Дезволюно цензурою. — Юрьевъ, 13 августа 1902 года.

—
Hermann'i trükikoja trükk, Jurjewis.

500-100

Soowituseks.

 Ääsin wara koidu algul
Nõmme nõlwikul,
Nägin närtsin'd lillekesi
Halla-hommikul.

Pisar langes palgelt alla
Nende keskele . . .
Wiimsed riismed surnuwäljalt
Köitsin kimbusse.

Nende närtsin'd riismetega,
Kallis kodumaa,
Astun nüüd su altarile
Selle palwega :

Ära põlga oma poega,
Oma wäsin'd last,
Kui ta sinu rinnal hingab
Nõnda magusast! —

Siin ta süda, siin ta ihad,
Siin ta pisarad,
Siin ta rõõmud, siin ta mured —
Wõta wastu nad!

I. Armas isamaa ja kallid sugurahwas.

Mu tillukesed laulud
Ja waiksed warsid ka
Ma pühendan kõik sulle,
Mu püha isamaa.

Ja kui kord sinu plunal
Nad lööwad kólale :
Oh tõmba kriips siis päle
Mu eluwólale ! —

Laulu-lugu.

Üksainus laululugu
Mul liigub rinna sees,
Ta ilutseb ja hiilgab,
Kui pärli mereweecs.

Sääl suwed, linnud, lilled
Ja helinad on koos,
Sääl Wanemuine hõiskab
Ja nutab tuulehoos. . .

See laul on mulle püha
Ja armas otsata :
Ta on mu kulda-kallis
Ja ilus isamaa. —

Eesti poegadele.

Põhja nael
Taewa lael
Särab, helgib —
Udu selgib —
Walgus paistab läbi ööd,
Peletab kõik kurja tööd. —

Kindlasti
Edasi,
Eesti pojad!
Taewa kojad
Walwawad teid raskel teel —
Ära waibu, Eesti meel!

Miks see lind ei laula enam ?

Miks see lind ei laula enam,
Miks see lõo ei lõõrita ?
Miks need lilled kolletawad
Mururüppe magama ?

Lind ei laula — kullid kisa,
Kaarnad kära tõstawad. —
Lilled kaowad — karuokkad
Hirmutawad isamaad. . .

Miks see täht lööb kahwatama,
Miks see kuu ei kumenda ?
Miks see päike pilwe taha
Peidab ennast nutuga ?

Täht ei helgi — ööde waimud
Kurjust koowad kodumaal.
Päike nutab — . . . Armu-Issand,
Halasta sel raskel a'al ! —

Minu mõrsja.

Oh sa mu mõrsja kuldakallis
Ja armuke mu südames!
Su rinnal wiibin õnne-õõgel
Ja ilutsen su kaisu sees.

Ma lauludest sul punun pärja,
Kui pruudipärja, ilusa,
Ning lükin pärlid pisaratest
Sul ümber kaela — isamaa!

Ei mul ole isamaja.

Ei mul ole isamaja,
Ega kodukollet ka,
Ühest uksest teise rändan
Waese päewilisena.

Siisgi teda truuwilt teenin,
Laulan, hõiskæn rõõmuga:
Kaswa, kodu! Kosu, kodu!
Õitse, püha isamaa!

Kodukülale.

Ole õnneline,
Paistku sulle päik',
Kodu-külakene,
Püham sünnipaik!

Laulik pehmet pesa
Unusta' ei wõi,
Lõolind ei kesa
Maha jätta täi:

Lendab kaugemale,
Lendab wõõrsile,
Laul, nii kurb ja hale,
Heljub kodusse.

O'le õnneline!
Palwetab mu rind.
Kodukülakene,
Jumal kaitsku sind!

Oma keelele.

Aäkilaulud, nõiakellad,
Sirenite sulaw wiis,
Õite sosin, õhud hellad,
Linnu laul ja õõgaw hiis —

Kõik neid sulatab su süle
Ühte helisewal teel,
Kui sa woolad huulte üle
Minu kallis — emakeel.

Isamaa lipu all.

Isamaa, su koori liige
Mina olen ka ;
Ehk küll teiste selja taga,
Siisgi hõiskan ma.

Hõiskan sinu rõõmust, walust
Kandli kõlinal.
Astun nuttes, astun naerdes
Sinu lipu all.

Neli laulu.

Mul on ainult neli laulu
Ütlemata hääd,
Teised kõik, see seitse sada,
Wäristawad pääd.

Üks on laul — mu suguraliwas,
Teine — isamaa,
Kolmas — armu õnn ja ilu,
Neljas — nali ta.

Ühes nendega mu süda
Tuksub alati,
Nagu naesest mees, ei tema
Lahku surmani. . .

Nõrgub pisar . . . .

Nõrgub pisar . . . . aegamööda
Wäsin'd süda seisma jääb —
Tardun'd hoonest taewa poole
Hingekene teele läab. . .

Nõrgub pisar . . . . see mu palwe,
Wiimne iha hingesta :
Wõta kokkulangen'd hoone
Oma kaissu, isamaa !

Nad unistawad Kalewist.

Had unistawad Kalewist,
Kes tulla põrgu wäratist
Ja päästa ühe hoobiga
Mu rahwa ja mu isamaa.

Ma aga ootan haridust,
Kes enne päästaks põrgu ust,
Et rumalus säält sisse lääks
Ja Kalew uksel wahiks jääks.

Siis alles hakkaks kosuma
Mu rahwas ja mu isamaa,
Ja Kalewite mälestus
Siis oleks ärganud ja uus.

Minu omaksed.

Malu õn mu wõimsam weli,
Iha õrnem õeke,
Piin mu põue pai-papi,
Mure muti-memmeke.

Ohud uhked hoolsad onud,
Tädid tujud tumedad,
Kurbtus kulla-külaline,
Sõbrad lein ja pisarad.

Waderiks mul Wanemuise
Kõliseja kandlikeel.
Laul mu kaasa . . . taewa tütre
Mõrsjamusu eluteel.

Taarahiis mu tempel tore,
Altar, põksuw põue ta,
Palwe iha ohwri tuli,
Püham paik mu — isamaa.

Riidlejad omaksed.

Mennad waidlewad mul Wõrus,
Õed Õisu õue all,
Sugulased Sõrwe saarel,
Naabrid Nuustaku tänawal.

Tädid targu Tallinnassa
Toimetawad «majandust», —
Kiidukajal pole lõppu,
Pole maiku kawalust.

Ise hüüdwad: «Tubli! Tubli!»
Teised wangutawad pääd,
Arwawad, et sest ei tule
Lõppul wälja mingit hääd.

Nõndawiisi arwustades
Riidlewad nad surmani:
Üks ei salli teise kasu,
Teine kolmast ei tunnegi.

Meie küla mehed.

Aad katswad tõde kindlal käel,
Kuid waidlewad weel wõimsal wäel,
Et walge olla päris must,
Ja must, see olla walge just.

Neil silmad on, ja nad ei näe,
Kuid siisgi rahule ei jäe :
Neil läbi käidud iga käik
Ja uuritudgi taewas päik'.

Oh teie, kahepaiksed pääd,
Teil sibiks ees te omad hääd.
Muu kõik, see teil on tundmata,
Kas olgu wend, wõi isamaa.

Meie mehed.

Meie mehed, need on mehed,
Mehed igal pool eel,
Olgu tuli, olgu wesi,
Ei see neid takista teel.

Kõigest läbi — aga oota :
Kui wast herra ehk läeb,
Siis on mehed wärisemas,
Hoidku, kui see küll näeb !

Meie mehed, need on mehed
Kodus jah — naeste ees.
Aga wäljas asju a'ades
Süda neil saapa sees.

P i m e m a j a .

Rilk laulab kõlde, kuulete,
Oh, kulla rahwas, ärgake!
Ja tõtake ju tööle
Ning tehke otsa ööle!

Ta laul kuid pole piksepauk —
Ja seintel puudub akna-auk. . .
Ning majas pole pirgu,
Sest rahwas ka ei wirgu.

I s a m a a l e.

Ma püüan kinni koidu kiired,
Oh isamaa,
Ja palistan su ra'ad ja piired
Ta kullaga.

Ning panen hüüdma nõiakellad,
Nii salaja,
Et õitsma lööwad õied, hellad,
Su pinnalla.

«Truu surmani!» need sõnad tikin
Ma südame,
Ja taewa tähed kokku lükin
See pärjasse.

Oh küllap sinu pojad, waprad,
Ja tütre dgi
Su auuks kannelt kõlistawad
Siis surmani.

Isa, anna!

Isa, andsid armu-walgust,
Andsid meile priiuse,
Andsid uue elu algust,
Lootust surnud rahwale.

Isa, andsid waimu-walgust,
Usku lootja südame,
Andsid tundmust, waimul selgust
Palwes tõusta ülesse.

Anna siis ka tõe-walgust,
Jõudu oma rahwale
Häwitada põrgu talgust,
Õelust, mis lääb liiale!

Aga siisgi, helde Isa,
Sündku Sinu tahtmine!
Armumärgu pääle lisa,
Kes Sa pikameeline.

Ei roosisid mull' paku ta.

Ei roosisid mull' paku ta,
Ei kulda, hõbedat,
Ta siisgi on mu isamaa, --
Ei ihka paremat.

Mind katab, toidab tema pind,
Ja kõrge kotka tiib,
See wägewasti kaitseb mind
Ja häda ära wiib.

Seepärast minu isamaa
On püha minule,
Ma kiidan teda lauluga
Kui rõõmus linnuke.

Mõnikord laulaks.

Mõnikord laulaks küll leinalist lugu,
Mõnikord kaeblikku, haledat wiit.
Mõnikord koguni wäikiks end surnuks,
Tahaksin kaugele lennata siit.

Aga mind köidawad kodumaa kingud,
Lindude laulud ja lillesed ra'ad.
Süda siis sulab . . . ma siia jään ikka,
Lauluga ehin ma isade maad.

M u s o o w.

Mul pole muud siin ilmas,
Kui ainult isamaa,
Muud püüdi, sihti silmas,
Et kosuks, kaswaks ta.

Et tema tütreid, pojad
Käiks ikka ühtlusteel,
Et tõuseks teaduskogad
Ja kaoks wõõras meel.

Ja kui mu silmad kaugelt
Siin elus seda näeks,
Siis kaoks mul pisar laugelt,
Ma rahul hauda läeks.

Kuulsin lõo laulu.

Kuulsin lõo laulu Läbi tormiöö, Nägin õisi sääl, kus Wirmaliste wöö.	Aimasin, et tali Hakkab kaduma, Kaljud holisema Põhja rannalla.
---	--

Minu põuekandlilt
Wäike Eesti laul
Heljus taewa poole
Wirmaliste auul.

Tahtsin tõusta . . .

Tahtsin tõusta tähtsaks täheks
Waimu-elu taewasse,
Täheks, mille walgel ärkaks
Sugurahwas ülesse.

Tõusin, tõusin sada sülda —
Rahwas unes unistas :
« Waatke, wennad, pisuhända — »
Ja ma olingi ju maas. —

Tõuse, päike!

Tõuse, päike, tõuse kiirelt
Walgustama udu-ööd!
Peleta me kodu piirelt
Waimu wangistawat tööd.

Tõuse kiirelt — kurjad kujud
Suureks juba sirguwad . . .
Riku nende tööd ja tujud,
Aita lädast isamaad!

Kui sa oma kuldse läike
Saadad üle isamaa,
Küll siis sulle, kõrge päike,
Tänulaulu laulan ma.

Ei enne laul mul waiki jõe.

Ei enne laul mul waiki jää,
Kui nõmm ei õitel õitsma läe,
Kui kõrbelill ja aiaroos
Ei õõgu õnnel üheskoos.

Nii kaua kogun silmawett
Kui mesilane kärjemett,
Nii kaua, kui tast laene saab,
Mis nõmmenõlwa niisutab.

Küll siis wast lilled tärkawad
Ja chiwad mu isamaad,
Kui wäike, wäsind laulumees
Ju puhkab rahul haura sees.

Nii ma teen.

Õöpik, lõo ja kukulind
Õpetasid laulma mind,
Õelsid: Hõiska — õitseb aas,
Kuku, kuuled, kajab paas.

Nii ma teen ka — isamaa,
Kas mu laulu kuuled sa?
Õitseb aas — mul hõiskab rind,
Kajab paas - ma kiidan sind.

Ööpiku laul.

Ta künnab läbi suwe ööd,
«Küüt, waole, waole!» a'ab;
Teeb kibedasti lauldes tööd
Ja piitsa plaksutab.

«Laisk tüdruk, tõuse — teol ju mees!»
Hääl heljub akna all.
Kuid neiud naerwad une sees:
«Ach, du, mein' Nachtigall!»

* * *

On selles salmis tõde ka,
Wõi on ta naljatilg?
Saad tuuma kätte ruttu sa,
Kui sul on teraw pilk.

Kas sinul on ka isamaad ?

Kas sinul on ka isamaad,
Kes wales käia armastad ?
Kas wennakasu silma ees,
Kui kurju juurdub südames ?

Oh ei, ja tuhatkorda ei !
Sind Jumal rahwa witsaks löi.
Sa hulgud ümber ilma sees,
Sul Kaini märk on otsa ees.

Wõi on ehk sul wast isamaad,
Kes orjad oma mammonat ?
Kas rahwa kasu südames,
Kui härjad, hobused sääl ees ?

Oh ei, ja mitu korda ei !
Sind wennaks wõtta ma ei wõi :
Su isamaa on — raha-kott
Ja rahwa kasu — lõual lott . . .

Tulge, wennad!

Tulge, wennad, laulma wõidu,
Õed, teeme pulmasõidu
Läbi isamaa ja metsa
Üles Munamäe otsa!

Tõstame sää! priiuslippu
Tänu palwel pilwetippu,
Taewa poole hinge ihad —
Unustame wanad wihad.

Küll siis sinu pühal pinnal,
Sinu emalikul rinnal
Õitsma lööwad õied, hellad,
Helisema õnnekellad. —

Küll siis tondid läewad pakku,
Kaarnad, kullid ise jakku. . .
Rahwas langegu kõik põlwil —
Rahu-täht on taewawõlwil.

Kolmekordne rüütel.

Rhke rüütli meeletuju
Asub minul südames,
Aadamaast ja Eewast saadik
Juurdub juba were sees.

Siin ta mässab... Kaini kombel
Eluwaewas õögub, keeb.
Ohwri tulel Aabeliga
Isa ees ta palwet teeb.

Laulus, mängus Taawetiga
Hüppab üle müüridest ;
Tunneb Looja auu ja kõrgust,
Wõtab osa silmaweest.

Isamaad ta truuwilt teenib,
Usk ta kilp, ta wapp ja kroon ;
Tõe eest ta mõõka tõmbab,
Wõitleb nagu Kiideon.

Vonnid, krahwid, pange tähel',
Parunid, oh waadake :
Siin on rüütel kolmekordne,
Ehk küll sündin'd eestlane.

Kaks rikast.

Rursi krahw ja kuulus mina —
Nime ma ei nimeta —
Oleme kaks rikast saksa
Üle terve Eestimaa.

Tal on mõisad, mul on lossid —
Õhulossid ilusad ;
Tal on kukla, mul on pärlid —
Põue-pärlid — pisarad.

Ühepalju meil on maada
Kursis — surnuaia pääl,
Mõne aasta pärast tõesti
Magame me kõrwu sääl.

Isamaa, ma palun, kuule!

Aнна otsus tõe-truu,
Kas ma olen laulik ju?
Wõi ma olen wemmeldaja,
Kel on omal' wemmalt waja?

Seni kui sa waikid nii,
Läab mu kurjus edasi:
Solgin ära püha luule —
Isamaa, ma palun, kuule!

Oh oleks!

Oh oleks ma üks laulu-mees,
Kel hääl kui piksel wälgu ees,
Kes hõiskaks üle isamaa,
Et taewasgi lööks kõikuma:

Siis wainud raputaks wast und
Ja pilwed annaks rahet, lund —
Siis muistne Eesti wägewus
Wast ärkaks jälle, oleks uus.

Kuid nüüd ma olen hääletu,
Sest rahwas ka on õnnetu.
Ta tahab palju mägada,
Sest uinubgi mu isamaa.

Õnnetu linnuke.

Saksad tegid saagi-jahti,
Kui weel olin wäike linn,
Kaswada ei ann'd mul mahti,
A'asid pesast wälja mind.

Nüüd ma eksin kurjas ilmas
Oksast oksa siin ja sääl,
Süda nutab, pisar silmas,
Kurblik on mu lauluhääl.

Lendan üle herras-maja
Ära wäsin'd tiiwulla,
Hinges õõgub palwekaja —
Tänu neile laulan ma.

Mis nüüd waene laulik teeb ?

Jsamaa, mul ütle sa,
Kui su laulik olen ma,
Ütle, millest laulu teen,
Kui ma tundmustest nii keen?

Laulu tee mu silmaweest,
Mis ma oma laste eest
Nutan, kui nii palju nad
Isekeskes riidlewad. —

Mis nüüd waene laulik teeb,
Kui ta tundmustest nii keeb ?
Nutab, nutab, nutab
Isamaaga ühes ta. —

Muud warandust meil pole.

Muud warandust meil pole,
Kui rammu käte sees,
Kui terwis, jõud ja wärskus
Ja — Jumal südames.

Muud kuulsust me ei tunne,
Muud auu ei tahagi,
Kui puhas Eesti nimi
Ja woorus surmani.

Muud walgust me ei soowi,
Kui päike taewa lael,
Kui wirmaliste tuli
Ja säraw põhjanael. —

Palwe ja wanne.

Kewade kaissu ja õiede hõlma
Matke maha siis mind,
Kui ma kord suren ja armas sul olin,
Püha isamaa pind!

Aga kui haawasid sind minu laulud —
Issand, halasta, Sa!
Ronkade roaks mind paisake laande. . .
Seda wannutan ma. —

Fr. R. Kreutzwaldi
nim. ENSV Riiklik
Raamatukogu₂

Tule alla!

Kui kord tegid kurja kära
Wõõrad wõimud waljusti,
Kadus kuulus kannel ära
Hiieorust wagusi.

Wanemuine tamme salust
Taara kotta tõttas ta,
Kannel kadus . . . nagu walust
Nutsid hääled salaja.

Ja siis waibus lauluwallas
Kõliseja kandlikeel.
Emajõe kaunis kallas
Nägi waima waiksel weel. . .

Tuuled tormasid ja tõtsid
Walu uutsal üle maa,
Kalmukünkad walu wõtsid
Wastu pehme mullaga.

Aastasajad läksid mööda —
Ei weel lõpnud pime öö. . .
Aga wiimaks udu-ööda
Wõitis kõrgem armutöö.

Tähed kustun'd elu õuest,
Mis läin'd alla igawest,
Ärkasiwad jälle põuest,
Kadun'd kandli keeledest:

Wiimne wärin — kustund kõla,
Jäädawalt ei waibunud,
Tõusis, nagu walu-wõla
Ohwer, — ära unustud . . .

«— Hiie orus peidab udu
Wana wari paigakest --»
Kussa kuulsat keeltekudu
Kuulan'd rahwas südamest.

Sääl nüüd nagu udu süles
Kadun'd kannel kõliseb,
Nagu kaugelt tõuseks üles,
Katken'd keeltel ligineb. . . .

Tule alla, laulujumal,
Aita kannelt otsida!
Sinu pojad õnnetumal
Udul umbse meelega. —

Tule alla! Päästa ära
Kannel ööde warju käest!
Näita meile tema sära,
Laula wana põlwe wäest!

Ilus oled isamaa!

Tuksu, süda, hõiska, huul,
Kewadese ilu suul!
Kõla, kannel, kõla sa:
Ilus oled isamaa!

Ilusad on sinu ööd,
Tähtis wirwendawad wööd!
Põhjanael ja koidu kiir
Eha leek ja lõoliir.

Ilusam weel päewa helk,
Õõguw tempel Looja telk! —
Hõiska süda, tuksu sa:
Ilus oled isamaa!

Unistajad, uinuge!

Enne hüüdsid mitu sada
Kooris: «Ärka, isamaa!»
Isamaa siis ärkas — aga
Hüüdjad jäiwad magama. —

Isamaa nüüd laulab neile:
Unistajad, uinuge!
Teie hüüd ei olnud õige —
Sellep nüüd te magate!

Mis sest kasu ?

Meil on palju kirjanikka,
Luulemehi häid,
Palju wiisi weeretajaid,
Palju tarku päid.

Aga siisgi nende püüdest
Üht ei leia ma:
R a h u, ü h t l u s t, mille abil
Kosuks isamaa.

Ikka paistab omakasu,
Tundub leiwa-neeld;
Õögub wälja auu-himu,
Mõni muugi keeld. —

Ja kui mõni ohwrimeelel
Teeks wast rahu s tööd,
Siis on sada soowitamas
Talle uneööd.

Mis sest kasu, et meil palju
Kirjamehi häid,
Palju rahwa juhatajaid,
Palju tarku päid ?

Kui ma nende hinge aates
Tõtt ei näe weel,
Siis mu waene rahwas kõnnib
Ikka kurwal teel.

„Isamaa!“

„Isamaa! Isamaa!“
Laulawad nad lõpmata.
Ise isamaad nad lõhkwad,
Kisendawad, hüüdwad, õhkwad:
„Isamaa! Isamaa!“

Isamaa! Isamaa!
Anna andeks, palun ma!
Nende püüded kinni kata,
Nende hüüded hauda mata,
Waleweri unusta!

Pühendan sind looks ja lauluks. . .

Pühendan sind looks ja lauluks
Oma kandlile,
Kui ma uhkel rinnal hõiskan
Üle ilmade:

Kaswa, kodu! Kosu, kodu!
Õitse isamaa!
Wiimne pisar, wiimne helin
Mulle oled sa!

See on Eesti laul

Selle laulu lõõn ma rüütliks,
Tal on mõõk ja wöö,
Ja ta sõidab kohkumata
Läbi elu-öö.

Tehke teed, mu õed ja wennad. . .
Wabaduse auul
Sõidab rüütel läbi rinna —
See on Eesti laul!

Ma sündisin säääl ilmale.

Ma sündisin säääl ilmale,
Kus puudus piinaks perele,
Kus kehwas kõndis kambri sees
Ja waesus walwas ukse ees.

Ma kaswasin säääl ülesse,
Kus wäljal wilets wiljake,
Kus karukaer ja ohakas
Me nurmenurgal uhkustas.

Ma olen ju üks nõmmetaim,
Seepärast kehwa on ka mu waim,
Ma siisgi selle koduga
Suurt ilmamaad ei waheta.

Sugusalgaja isamaalaul.

Isamaa!

Mis mul sinust kasu ka?
Mis sa mulle rikkust annad,
Kui ma hakkan elama?
Ohakaid sa ainult kannad. . .
Jumalaga — isamaa! —

„Emakeel! —

Ennäe, kus mul asi weel!
Pikale ma su'ga jõuaks,
Kui ma olen reisiteel?
Mustweest kiisku üksi nõuaks. . .
Jumalaga — emakeel! —

„Eestlane! —

Siis ma oleks hulluke,
Kui ma selle sugu omaks
Tunnistaksin ilma ees! —
Adra taga siis ma komaks. . .
Jumalaga — Eesti mees! —“

Nõnda ka
Sündis ükskord tõega :
Taat see suri, poeg müüs talu,
Põlgas sugu isamaa ;
Tormas ilma ummisjalu
Moonutatud nimega. —

Aasta-a'ad
Elu-merde weersiwad :
Kerjuskepil, raugend rammul,
End'se isa talu ees
Mangub leiba sandi sammul
Nüüd see tore, rikas mees. —

Tõistre Tõnu.

Ei krahwidest ma enam laula,
Ei vonnidest ma wilista :
Oh, mis on ühtlust tulel weega,
Ehk sõprust tallel hundiga.

Ma wõtan oma lauluaineks
Nüüd Tõistre talu teenija :
Tal puhas Eesti süda rinnas,
Tal ometi on isamaa.

Sest mis on see, kes wõõral wäljal
Peab sööma, jooma, priiskama ?
Ta on kui wõigas wäljaheide,
Mis omale on kõlbmata.

Ehk mis on need, kel sugurahwast
Ja isamaad ei olegi ?
Nad on kui Kaini neetud sugu
Maailma kõrbes laiali.

Seepärast minagi ja Tõnu,
Ei meie lähe wõõrsile,
Meil kodus leiba küll ja serwet —
Kuid teeme tööd ja laulame :

«Oh Eestimaa, me kallis kodu
Ja püham paik maailma pääl !
Sa söödad wõõra ema poegi
Ja meidgi heldel, rohkel käel.»

Ära usu, isamaa!

Ära usu tema kaebtust.
Tema nuttu, isamaa,
Kui ta ahastades hüüab:
«Minu elu oled sa!»

Tint on tema silmawesi,
Paber lage isamaa,
Pungapais ta ainus elu —
Muu on kõik tal tundmata. —

Unistele isandatele.

Nad hüüdwad otse wiha sees:
«Sa oled wilets laulumees,»
Ja sunniwad mind waikima,
Et ise saaks siis magada.

Kuid ei ma waiki, isandad,
Ma rändan mööda isamaad
Ja hõiskan teile kõrwu nii,
Et peate tõusma wiimati.

Ehk mis siis sellest kasu saan,
Et magajaid ma äratan?
Mis kasu saab sest isamaa,
Ehk väike Eesti rahwas ka?

Ei midagi — nad une sees
On risuks siin weel teistel ees.
Neid tarwis hauda matta kõik —
Sääl on neil paras puhkepaik. —

Isamaale.

Kõik, mis elab, liigub, lehwib
Laias looduses,
Käib mu kandlikeeltest läbi
Ilu hääledes.

Kõik, mis rinnas aiman, tunnen,
Seda kandliga
Helistan su sulle jälle,
Püha isamaa.

Pôue kannel.

Kuis wärisedes, tasa
Mul kostab kandlikeel,
Mis meie laulu-Isa
On mängind muistsel teel.

Just nagu läbi une
Ta sõuab südame,
Ja süda — imeline —
Lööb keeltel kõlale.

Ja kuula, — tasa, kaugelt
Nüüd kostwad kõlinad . . .
Kui kadund aege laugelt
Nad üles tõusewad.

Ja nagu muistsel ajal
Sääl kõlab wägew wiis
Ning hõiskel kandlikajal
Siis wastu kostab hiis.

Oh pettus! . . . Ainult põues
Nii mängib mõttekeel. —
Ei silmad kodu õues
Näe sarnast ilu weel! —

Ärka, rahwas!

Ärka unest, rahwas, ärka!
Koit ju õues kumendab.
Tõsta pääd ja päikest märka,
Mis sull' lahkelt naeratab.

Küllalt ju sa oled magan'd
Musta pimeduse sees.
Silmaweega walus ägand
Werewermeis oigades.

Seitsesada aastat aega
Ei sa ole päikest näind,
Oled kandnud orjalõega
Rumalaks ja tuimaks läind.

Sest siis, rahwas, ärka, ärka!
Koit ju õues kumendab.
Tõsta pääd ja päikest märka,
Mis sull' lahkelt naeratab.

II. Aeg, ilm ja elu.

Elu-merel.

Ju aegsasti laiale merele waatis
Mu lapselik õnnedest säraja silm ;
Aeg tuli, mind elu kesk laentesse saatis,
Kuid nüüd ei olnudgi ilus see ilm.

Sääl tormasid tuuled ja maruhääl hõikus,
Teel igal pool haigutas sügawus, haud . . .
Mu paadike wärises, laenetel kiikus
Ja aeg ajalt purunes pilbasteks laud.

Ning wiimaks, kui küllalt ju hirmu ja häda
Sai tunda mu waludest kohutud rind,
On soiku jään'd meri — kuid minugi süda
Ka waikib kui surmani wäsinud lind.

Kes meelitab?

Kes meelitab mu põuest hääli,
Nii hellal kõlal ülesse?
Kes sunnib käsi kandli keeli
Mul helistama õhusse?

Oh palju, palju elu õuest
Mul rinda langen'd salaja.
Nüüd tungides nad tõuswad põuest
Kõik kooris wälja kõlama.

Tähed kõrgel taewa teel.

Tähed kõrgel taewa teel,
Teretan teid täna weel.
Homme, wõib ehk olla, ju
Waiki jääb mu süda, suu.

Lilled aasal, linnud ka,
Lubage, et hõiskan ma!
Üürike on kewade —
Pea jään waiki isegi. . .

S ü g i s e.

Kõle tuul ja koltund lehed
Tasa mulle räägiwad.
«Sõber, sügise on tulnud —
Kas sa nüüd wast rahu saad?»

Kas saan rahu! — Tuisk ja maru
Hulwab õhtu-õiedes. . .
Laulud unistawad walus,
Süda tardub silmawees. —

I s t u n , m ô t l e n . . . .

Istun, mõtlen, kurwalt
Mõtlen järele,
Mõtlen, kuda päewi
Saata õhtusse. - -

Istun, mõtlen. . . wiimaks
Uinun unesse ;
Luigun päewadega
Ühes õhtule. . .

Ei ole aega. —

Ei ole aega — aastad läewad,
Kui uduwarjud wägisi. —
Päew päewa järel kaowad päewad,
Kus poole? — ma ei aimagi!

Ja kui kord arw on otsa saanud — —
Mis sünnib küll siis minuga?!
Ei ole aega . . . kinni a'anud
Mu hua on nad armuta.

Rist kalmu päätsil . . .

Rist kalmu päätsil . . . kanda
Mul teda tarwis weel.
Kõik teised eluristid
Jäid maha okas-teel.

See ainus weel! — Ta kohal
Waim lendab linnuna,
Ja hakkab sini-õhus
Kui täht koos sirama.

Elu ja ilm.

Elu on kui wõitlus-wäli
Hällist kuni hauani,
Haawatute häda heli
Ei siit lõpe ialgi.

Ilm, see on kui mülgas-raba,
Lugemata laukaid täis,
Ehk küll nagu lille-laba
Eemalt ta sul paistma näis. —

Rändaja ei wõi siin tukku,
Kui ta tahab rännata,
Iga sammu päält wõib kukku,
Langeda ja kaduda.

A e g.

Radunud on kewade,
Suwe hiilgaw ilu,
Kätte jõudnud sügise,
Külm on talwe wilu.

Kuhu jäänud lilleke,
Linnu laulukaja?
Lapsepõlw nii naerune,
Noorus, naerataja?

Aeg, sa igawene haud,
Kuhu sa kõik matad?
Kõik maailma ja ta jõuud
Kord sa kinni katad.

„Käes kewade!“

Räes kewade!“ sa hõiskad, hüüad,
Ja süda süttib rinna sees.
Sa õiedena õitsta püüad —
Ilm paradiis su waate ees.

On sügise — kas siis ka siua
Näed õisi oma rinna sees?
Su rõõmud katab surmalina —
Sa ootad haua ukse ees

Kewade.

Juba kewadene õhk
Sõuab üle ilmamaa,
Loodusest kaob talwe rõhk,
Elu hakkab ärkama.

Põõsal seljas haljas rüüd,
Aasal ümber lillewöö,
Taewa all on rõõmu hüüd,
Mööda pikk ja pime öö. —

Minulgi lööb kergeks rind,
Rõõm kui tulnud tagasi.
Süda nagu laululind
Laulma hakkab õieti.

Sügisene mets.

Rewadel on mets küll ilus,
Lõbus kõndida siis teel,
Aga sügisel ta wilus
Armsamalt ma wiibiks weel.

Siis ma mõistan tema juttu,
Tema kõnet selgemalt,
Aiman hinges tema nuttu,
Kui ta kaebab kaebawalt.

Siis ta jutustab mul palju,
Palju kadund kewadest,
Kaebab, kuis on külm nii walju,
Torm tad riisund lehtedest.

Siis ta luitund ilu nähes
Wärin läeb mul südame :
Aiman igas koltund lehes
Oma langen'd lootuse.

Siis mul pisar weereb silma,
Palwe paisub põue sees,
Unustan kõik muu maailma,
Palwetan sääl Looja ees.

Rahu, rahu!

Rahu, rahu — magus sõna!
Rahu! — oh see oleks kenal
Aga ilm on walukoda
Elu pakub wõitlus-oda.

Kui sa seda põlgad — waata!
Oled siis ka rahumaata.
Elu puistab sind kui loogu,
Kõigutab kui pilliroogu.

Sellepärast wõitle, rühi
Wahwalt enne rahupühi:
Elad — siis on lahing, rõhu!
Sured — pikk on haua rahu.

Ei ma kaeba.

Ei ma kaeba talwe üle,
Et ta kül m ja pakane,
Et on suwi ära sõudnud
Lauludega kaugele.

Mina kaeban enda üle,
Oma noorust nutan ma,
Et ta töö ja tegudeta
Kadus ära kasuta.

Kadus ära nagu wari,
Nagu uni teadmata. —
Ja ma seisan wastu õhtut,
Wastu ööd nii üksinda.

Tore loss ja tore maja.

Tore loss ja tore maja
Tehti mäele,
Mille harjalt tornid taewa
Tõusid ülesse. —

Tore loss ja tore maja —
Lapse unistus . . .
Tume kirst, rist, kalmuküngas —
Ennäe warandus! —

Ei ole hüwa.

Ega see ei ole hüwa,
Kui sa kurjad lingu-kiwa,
Wõitlus-platsi pääle tõttad,
Wenna rinna märgiks wõtad.

Hüwa, waat, on see siin ilmas,
Kui näed pisart wenna silmas,
Rutusti ta juurde rühi,
Lahkel käel säält pisar pühi. —

See on helde Looja seadus,
See on ligimese headus.
Kui sa sest ei saa wast aru,
Siis sa oled hunt wõi karu.

Mis see on?

Mis see on, kas ilm läeb hukka,
Wõi on mõni ilmutus?
Kogud silmis wirwendawad,
Päikest piirab pimedus. —

Ega ometi ma ise?! —
Issand, see on wõimata!
Tööd mul poolel, laps ja naene —
Pean, ma pean weel elama! —

Mis see on? Näe, waidlew huule
Waikib, silmist kustub helk.
Päike sätendab ja särab,
Rõõmsalt sinab taewa telk.

Ma õnnetu!

Ma õnnetu! Ma õnnetu!
Oh miks ei tule suwi ju?
Miks ära lendand linnuke
Ei jõua ükskord koduje? —

Mul nõnda hääled, tujukad,
Liig palju põues küsiwad.
Liig palju neile wastan ma,
Kuid petan neid ja — ennast ka.

Öösel.

Puud heitwad muste warje
Kuu walgel kaugele.
Ja orust tõuseb waikselt
Hall udu ülesse.

Sa kuulata, kuis kaebab
Pool unes waikne hiis!
Kuis hädaldab ja nutab
Ta nõnda härdalt siis.

Ma aiman, Looja templis
On öölik palwe tund;
Kõik kaitsewaimud laulwad
Maailmale hääd und. —

Tahad olla.

Tahad olla sa kui roos,
Ilmasüüta, õrn ja ilus:
Pese end siis kaste woos
Suple tema laente wilus.

Tahad olla sa kui kuld
Päikse leegil koidu taewas:
Kannata siis elu tuld,
Kui ta puhastab sind waewas.

Põlatud warandus.

Mul on palju taga-wara
Elus kokku korjatud,
Palju kallist materjali
Hunikusse heidetud.

Aga üksigi tont ei tule
Minu wara wargile,
Üksigi pimeduse jünger
Taha teda omale.

Minu wara — aastad turjal —
Wargal neid on isegi —
Materjal mu orjahigi
Lapsepõlwest tänini.

S a a t u s .

Mind saatus päris narriks peab
Ja nagu sokku sarwist weab,
Ei wali teed, ei rada ta,
Ei küsi, kas ehk wäsind ma.

Ta muud kui tirib kõigest wäest,
Kas katkegu wõi sarwed pääst.
Ja kui kord jalg mul wäärataks —
Surm kahju-rõõmul naerataks.

Õige rada.

Kas need olid udupildid
Mida elus nägid sa?
Tõbelised sonimised,
Mis ei tea sa ütelda. —

Ei, ei ole! Õige rada:
Kirik, kool ja kodumaa!
Nende naal ja nende juhil
Püüa, wend, sa elada.

Oh kuis te meeles mõlgute!

Õits, suwi, linnud, maasikad
Ja lilled aasa pääl,
Mu tallekesed, armsamad,
Ja karjakella hääl:

Oh kuis te meeles mõlgute
Mul mälestuste auul!
Oh kuis te keeles kõlgute
Kui armsam äiu-laul.

Läks päike.

Läks päike — jäi eha :
Ma walwan . . .
Läks eha — jäid tähed :
Weel walwan.

Nüüd pime ööd katab —
Ma tuigun,
Kus haudade rida,
Ja — suigun . .

Tapi teel.

Ma liigun keset eluiga
Kui ära eksind rändaja,
Kel teadmata on koduküla
Ja kadund kallis kodumaa. --

Mu seljataga ehakullas
Õrn, ilus neiu naerab weel :
Mu noorus, kes mu ära põlgas
Ja maha jättis eluteel.

Ja minu ees, näe, uduaurus
Hall eit, kui ernehirmutus,
Mind hüüab, kutsub, tõmbab käega ...
See naene on mu wanadus.

Ma kõigest hingest ümber pööraks
Ja põgeneks wõi kápuli —
Kas mingu aastaid teistwõrd mööda,
Kui aga saaksin tagasi!

Kuid aeg, kui kuri kohtu kasak,
Mind tapis edasi siin weab. —
Mis teha? — Oh ma tean, et tema
Ka oma kohust täitma peab.

Tee ääres mind weel ilm ja saatus
Kui poisikesed pilkawad. —
Las' käia, kasak! Eks sa aima,
Et walusad on pisarad . . .

Kes teab, kus kohal seisab koobas,
Wõi ase, kus mind wiidakse?
Ja kohus? — Isa, armuline
Sa ole mulle wae sele!

Õitse, õitse!

Õitse, õitse, õiekene,
Lehka, lille lehekene!
Warsti sügis sala sammul
Murrab sind ka tormi rammul.
Sest siis õitse, õiekene,
Lehka, lille lehekene!

Laula, laula, linnukene,
Liigu, linnu keelekene!
Warsti külmad talwe tuuled
Suluwad su lauluhuuled. —
Sest siis laula, linnukene
Liigu, linnu keelekene!

Tuksu, tuksu, rinnakene,
Põksu pehmelt, põuekene!
Warsti ka sul närtsib elu,
Katab muld sind, külm ja wilu.
Sest siis tuksu, rinnakene,
Põksu pehmelt, põuekene!

Ajaratas liigub, liigub —
Ilma elu kõik nii kiigub.
Muutlik saatus algab mängi,
Elu langeb surmasängi —
Sest et aja-ratas liigub,
Ilm ja elu kõik nii kiigub...

Lind — õnn.

Nägin, kuidas terve päewa
Kütt kord püssi, koeraga
Lindu püüdes nägi waewa,
Higistades asjata.

Wiimaks wäsimuse pärast
Langes murul' maha ta,
Tüdinenud koerte kärast,
Jäi nii tasa magama. —

Nõnda oma eluaja
Olen õnne otsind ma :
Püüdsin, hüüdsin, tegin kaja,
Käisin läbi mitme maa.

Aga asjata mu püüe,
Mure, waew ja kõnni-käik.
Ei ann'd otsust hääle hüüe,
Ega õnne armu läik. —

Ja nüüd wäsimuse pärast
Langen alla hauda ma,
Et sääl eluõnne kärast
Eemal wõiksin puhata.

Kõwer kuuseke.

Meil kodukoplis kaswas
Üks kõwer kuuseke,
See oli karjapõlwes
Nii armas minule.

Ta küüra kõwerusel
Ma istsin sõbraga,
Ja waatsin üle wälja
Ja üle heinamaa.

Ta küüra kõwerusel
Küll puhk'sin pasunat,
Küll laulsin karjalaulud
Ja huiked heledad.

Ta küüra kõwerusel
Weel mehe põlwe sees,
Ma istsin mitu ööda
Sääl õitsetule ees.

Siis läksin . . . Jätsin kodu
Ja kuuse kaugele,
Ja unustasin sõbrad
Ja armsa aseme. —

Siis olid teised sñhid
Ja soowid südames :
Siis igatsesin tormi
Ja mõitlust elu sees.

Ma laente langul sõitsin,
Kus meri mürises —
Ja aa'sin õnne taga
Maailma kära sees.

Kuid õnn jäi tabamata. — —
Ma haige, wäsinud,
Nüüd koju poole tõttan,
Mis kaua unustud.

Ma kuuse kõwerusel
Nüüd tahaks puhata,
Ta küüra kõwerusel
Nüüd nutaks waluga.

Kuid karjakopel kadund,
Ja kadund kuuseke :
Sääl wili lokkab, kaswab
Ja tõuseb ülesse.

Ja üle wälja waatab
Hall kōdund wanake . . .
Ta ristis kätel seisab
Sääl nagu kännuke. —

Kes nii pärib?

On sul meeles karjakellad,
Kuljuse ja krapa hääl?
Oskad sa veel sarwe lugu
Lututada mäta pääl?

Mäletad veel õitse aegu,
Mängu muru, heinamaid?
Tunned kallid kasuwendi,
Õekesi õrnemaid?

Kes nii pärib? Wõid sa koidu
Kuldast kuma kustuta?
Ehk wõid päikselt sära wõtta,
Ülemealne küsija?

Kuldne koit mu lapsepõlwe
Päikesesära noorusteel,
Nende pääle mõeldes süda
Tuksub surmatunnil weel.

Nõia tiirul.

Ülesse

Kõrgele

Laenekesed tõuswad kiirul,

Tantsiwad kui nõia tiirul.

Lauluke,

Helise!

Üle isamaa sa sõua

Põlga paha, hädust nõua!

Inime',

Sinule

Laul ja laened a'awad juttu —

Nõia tiirul kaod sa ruttu.

Ma tulen!

Ma tulen ja tulen — kuid koju ei saa,
Ei saa weel laewuke randa.
Küll eksin ja tallan; — öö pime on ka,
Ei tähed wõi juhatus anda.

Kus kaarel on õhtu — ei seda ma tea,
Kus hommik, kus lõuna, kus põhi? . . .
Ma ruttan, ma kusagil kinni ei pea,
Ei aega wiita ma tohi.

Kuid sellegipärast ei edene piir,
Ei wilgu neil tuluke silma. —
Ma tulen, ma tulen, mu tulek on kiir,
Oh haud, sinu pehmesse hõlma.

Istun küürakil künkal . . .

Istun küürakil künkal,
Kepike toeks mul käes,
Istun, ohkan ja mõtlen,
Mõttekest mõtlen pääs.

Mõtlen tagasi aastaid,
Päewasid palju ma,
Mõtlen nooruse mängu,
Kullakest mõtlen ka.

Mõtlen tänastgi käiku —
Pisar palgele waob,
Halli habeme sisse
Kortsude wahele kaob. . .

Istun, ohkan ja mõtlen,
Wäsimust tunnen nii wäes,
Istun küürakil künkal,
Kepike toeks on käes.

Kas näete?

Kas näete üht kōdund koda,
Üht lāngu langen'd lööwikest,
Mis elu laial lagendikul
On raagu kistud tormidest?

Ehk tunnete ta omanikku,
Üht õnnetumat paigalist,
Kes kõikidest on maha jäetud
Ja ära põlgtud omaksist?

Wõi on teil tutwad hädahääled,
Mis kõrbetaultes kaebawad,
Mis nagu meeleheitja kisa,
Kel kuiwaks jooksnud pisarad? —

Ma ise olen kōdund koda,
Mu süda üksik paigamees.
Mu laulud on need kaebehääled,
Mis sünnitan ma silmawees. . .

Kull.

Kull kõrgest õhuwallast sala sihtis
Wee pinna waikse peeglisse,
Kui wibunool säält alla lihtis
Ta waga ohwri turjale. —

Oh äpardust! Kes seda ial uskus,
Et wettin'd tamme pakk säääl ees!
Kull rabeles ja surmahädas kiskus,
Kuid küüned seisid paku sees. . .

Ja nüüd weel liugles raske tüügas lahti —
Woog mattis rööwli laentesse.
Säääl pidasid siis kalad jahti
Ja täitsid kõhtu nopeste. —

* * *

Nii tihti laias eluwallas
Ka juhtub mõne mehega,
Et kõiges omas wõimuküllas
Jääb terve rahwa naeruks ta.

Õhtu rahu.

(Reinhold Fuchs'i järel).

Ju päewakära waikineb,
Mets palwel weel kui kohiseb,
Ja «Aamen» kuuluks laente woos —
Siis uinub õhk ka pilliroos.

Ja õitsew kallas, lilleke,
Saab unehälliks laentele,
Kus kohal ehas, helkiwas,
Weel keerutab üks kajakas.

Ka rändajal läeb rõõmsaks meel,
Rind kerkib nagu noorusteel,
Ja mälestused keerlewad,
Kui ehas helkwad kajakad.

Õ h t u .

Sa õnnis õhtu, waikses rahus
Nüüd tuled üle ilmamaa,
Kus päewa töödest, waewast lahus,
Wõib wäsind ihu puhata.

Kõik loodus sinu pehmes süles
Kui palwel waikselt wiibib ta,
Ja kuldsed tähed taewa külles
Sind teretawad rahuga.

Kui pisarate õndsas walus
Sa nutad kastet murule
Mis säravad nii pärli ilus
Ja ilu andwad õitele.

Ma sinu hõlmas taewa poole
Ka tõstan käed siin ülesse,
Ja palun : «Isa, armu hoole
Mind wõta õösel heldeste!»

Lapsed, t'uppa!

Lapsed, t'uppa — tali tuleb!
Lumelell on õues ju.
Linnud lendand lõunamaale,
Lilledel on surmakuu.

Tuuleeit ju tõstab tiibu,
Tormitaat, see tuiskab teel,
Marumemm säääl mähisedes
Sildasid teeb waiksel weel.

Lapsed, t'uppa! Jüts, kus aabits?
Koolipapa ootab ju.
Mees peab tarkust taga nõudma,
Noorus on ju õiekuu.

Libisedes langeb.

Libisedes langeb
Koltund leheke
Musta muru kaissu,
Wiimsel' unele,
Kõle tuul ta wõtab
Kaasa endaga,
Märatseb ja mässab
Koltund kooljaga. —

Süda, ära tungi
Põuest wälja sa!
Libiseb su aste
Muru kaissu ka:

Ei sind tuulemaru
Enam mängita,
Ei su huarinda
Torm ei ärata . . .

Kutsub wiimne pasun,
Wiimne kelluke,
Siis sind taewa Isa
Hüüab ülesse.

Süda, ära tungi
Põuest wälja sa:
Tema pääle looda,
Teda palu ka!

Rist.

Nemad panid raske risti
Ehteks mu hauale,
Risti mitme harulise,
Raske ja rauase.

Panid ehteks — aga tunnen
Kuidas ta litsub mind.
Risti elus mina kandsin,
Ristiga lõhkesgi rind. —

Meri on me isamaa!

„**M**eri on me isamaa!“
Laulwad laened wihaga.
„Aga mis siit otsiwad
Maisamaased sipelgad?“

Nõnda laewa taga, ees
Sõidawad nad küsides,
Sisistawad, keewad säääl,
Salalik on nende hääl . . .

Aimab tüürippingil mees,
Mis on oodata tal ees?
Tunneb laente laulu ta:
„Meri on me isamaa!“

Kes küll teab! Ta mure hool
Wiskab pilku taewa pool',
Waatab üle laenete
Kurwalt kaua kaugele.

Ma rändasin wälja . . .

Ma rändasin wälja, mul kurb oli meel,
Et linnud ja lilled kõik kadusid teel.
Nad kadusid sinna, kus tühjuses ilm,
Kus lõpmata kauguses kustus mu silm.

Mind katab nüüd lumi, mind kaisutab jää,
Kuid linnud ja lilled mul meelest ei lää :
Neid tardunud õhu sees lendlemas näen
Ja lumitand lilledes uinuma jäen.

Rong sõidab.

Rong siin sõidab . . . kärsitumalt
Tuksub süda rinna sees.
Kõlab kell, teewahi pasun
Kajab kurwalt kaugel ees.

Rong siin sõidab . . . Sõitku pääle !
Ükskord lõpeb ikka tee :
Tornis löödakse siis kella,
Kaja kostab taewasse. —

Oh kes tuleb pääle surma!

Fait on hauas, taat on kalmus,
Sõsar sõmerliiwa all;
Wenna wõttis wõitluswäli,
Sõbrad surmal suikuwal.

Oh kes tuleb pääle surma
Ehtima mu ristikest!
Eha kuldab kustund tähti,
Koit teeb pärga pisardest.

Küll on hull!

Udu tõusis, udu auras
Oruhõlmast ülesse,
Sõudis üle mäe ja metsa,
Üle küla kaugele.

Kattis kinni küla tared,
Warjas waibal tähed, kuu.
Ühte tompu sulasiwad
Mägi, org, kink, põõsas, puu.

Udu aurust habe halliks,
Juuksed läinud walgeks mul;
Mälestused ühte tompu
Sulanud kõik — küll on hull!

Kohab wesi . . .

Kohab wesi, laened laulwad
Tormitantsul kaugel sääl:
Merejumal saaki püüdes
Mängib surma kandli pääl.

Laewnik, laewnik! Rand on kaugel!
Taewas kõrgel — palweta!
Merejumal, uue laulu
Wast ehk sulle mängib ta.

Sa ära kohku!

Kui kustub päike, läheb looja,
Siis eha walgus helgib teel.
Ja kuigi eha walgus waibub,
Siis jääwad tähed järel weel.

Kui kustub arm ja õnne päike,
Kui lootusgi sul looja lääb:
Sa ära kohku! — Usu eha
Kui koidutäht sul paistma jääb.

Eksinud õnnetu.

Mu luule on haige ja wäsind mu waim,
Ja roidunud rinnast on kadun'd kõik
aim. —

Ma eksin ja tallan teed, teadmata, kus?
Siin põues mul närib kui kihwtine uss.

Mind hüüdwad puud, põõsad, ja terwitab lind,
Kuid midagi sellest ei aima mu rind:
Ma hauda a'an taga, ma põrmusse waon
Ja ilmast kui kaja kord jäädawalt kaon.

Kõrbe teel.

Hädaohkel kõrbe teesi
Käis üks koormakandja mees,
Raugend sammul pikkamesi
Astus tema silmawees.

«Koorm on raske — teed veel palju —
Öö on kätte tulemas. —
Käsk on täita — seadus walju —
Wast ehk eksin pimedas.» —

«Puhkan pisut — rasket sundi
Pea jälle algan ma. . .»
Ja ta puhkas tuhat tundi,
Igawest jäi hingama. —

Elukäigu koormat, waewa,
Eks niisama kanna ma. —
Eks ma seni kõrbes kaeba,
Kuni uinun magama.

Kas te nägite?

Kas te nägite mu noorusaega
Minu lapsepõlwe päewi kusgil weel?
Öelge, juhatage, kulla rahwas,
Wast ehk jõuan neile jookstes järgi teel.

«Küllap nägime — nad koidu ajal
Sõitsiwad siit mööda kella kõlinal. . .
Ennäe, isand, waata selja taha,
Sääl nad wirwendawad õhtu eha all.»

Pöörsin küll weel silmad sinna poole,
Kuulsin kellakaja helkwas ehawöös,
Aga jõud mul rauges. . . Une hõlma
Suikusin ma pilkses, pimedamas öös. . .

R ä n d a j a .

Wõtsin kepi noorusrammul,
Noorusrammul läksin rändama,
Õed ja wennad jätsin maha,
Jätsin maha kalli kodumaa.

Aastad tulid, aastad läksid,
Aastad läksid rändamise teel,
Nüüd ma tuigun kepi najal,
Kepi najal ihkan koju weel.

Nüüd ma nutan aega taga,
Aega taga, mis läind kaduma :
Sõidsin nagu unenäo sees,
Unenäo sees läbi elu ma.

Kui mu ema hauda wiidi.

Kui mu ema hauda wiidi,
Wäike jõmpsiikas
Olin, jooksin kalmuaias,
Pale naeratas. —

Aga nüüd, kus mehe rada
Astub kindel jalg :
Nüüd ma ema haul nutan,
Pisarates palg.

Aadu-kesa.

Metsa keskel kena, waikne
Aadu-kesa lohke laik
Oli mulle karjapõlwes
Kõige armsam mängupaik.

Sääl ma oma sõbra kõrwal
Unistasin isamaast.
Sääl ma tegin õhulossid,
Tulewikust, lille raa'st.

Sääl ma leidsin kandli põuest,
Laulsin wõidu lõoga ;
Tillukene leelutasin
Lepalinnu häälega.

Aastad weersid. Karjapõlwest
Läksin wälja rõõmuga,
Unustasin Aadu-kesa,
Karja mängud, sõbra ka.

Käisin kodu, käisin wõõrsil,
Nägin elus palju ma,
Palju kannatasin walu,
Palju pidin kaebama.

Nüüd, kus wäsinud ja haige,
Isatalu kaugelt näen —
Aadu-kesa poole tõttan,
Waluga säääl seisma jään:

Lahke laik on kinni kaswand
Aadu-kesa kadunud!
Mühaw mets säääl kohab, kaebab:
«Mees, sa oled unustud!»

III. Süda, tunderiik ja loodus.

Maailm hingab.

Maailm hingab — tormaw süda,
Miks ei jää sa rahule?
Ja sa, pisar, kes sind kutsub,
Et sa langed laugele?

Maailm hingab — kuula, kuula!
Unenäolik ööde hää!
Liigub läbi waikse salu —
Sind ta meelitab wast sääl!

Maailm hingab! Jah, nüüd nutta
Wõid sa waene, wäsind rind!
Maailm hingab -- õnnis rahu
Heljub alla, otsib sind. . .

Ronk lendas üle õue . . .

Ronk lendas üle õue,
Ta kõle, lõikaw hää,
See tungis mulle põue
Ja tegi haiget sääle.

Ta lendas kaugemale —
Hääle ikka kostis weel,
Nii kurblik ja nii hale,
Kui surma kandli keel.

Mis sõnumit ta kandis,
Mis teadust ta küll tõi?
Mis käsku ta mul andis —
Ei seda teada wõi! . . .

Woog ja kalju.

Woog mässawalt kihises tormide käes,
Läks weerema wihasel, waljult,
Et murda kõik maha nii wõimukas wäes
Ja kiskuda kiwisid kaljult.

Kuid waikselt ja tummalt, kui tinane müür,
On määratu kalju wee paisus.
Ta wastu end wäsis woogude tüür,
Jäi suikuma jälle ta kaisus. . .

Kewade pidu.

Jepik laksub, kaasik kajab,
Männik mühiseb ;
Oja laulu kaasa ajab,
Hallik häälest keeb.

Alanud on pulma-pidu,
Südamete sõit.
Kõigil rinnas targand idu —
Wabaduse wõit.

Üksik süda, waene süda,
Hõiska sinagi !
Unusta kõik piin ja häda —
Weel on kewade !

Jälle tõuswad.

Jälle tõuswad rinnast hääled,
Walulised, tormikad,
Hääled, nagu kose kohin,
Nagu maru mühinad. . .

Tunnen neid ! Need on mu sõbrad :
Uinuwalu, pisarad. —
Uuel jõuul nad lahingusse
Praegu jälle marsiwad.

Surnurong.

Polin lahkes pidumajas
Rõõmsa seltsiliste seas.
Muusik mängis, tantsu heljul
Neiud käisid, pärjad peas.

Selle naeru, selle nalja,
Selle rõõmu keskel ma
Saatsin pikka surnurongi
Omas põues minema. . .

Koolja oli minu mõrsja . . .
Tormilise tantsuga
Praegu heljus ta siit mööda — —
Mulle surnud oli ta.

Rind nagu pime wangikoda.

Rind nagu pime wangikoda,
Kus süda kinni mõistetud,
Ja valu, nagu surma oda,
On talle sisse pistetud. —

Mispärast — ei ma tea seda —
Pead sa küll wangis olema!
Oh sa mu waene, waene süda,
Su pärast palju nutan ma.

Küll siis ma palju laulaks . . .

Küll siis ma palju laulaks
Ja kiidaks Jumalat,
Kui lõhkeb süda rinnas
Ja silmis pisarad.

Kuid siis on hääl kui surnud,
Kõik laulud unustan:
Ma taewa poole üksnes
Käed tummalt sirutan.

Kuulata, kuis kaebab, nutab . . .

Kuulata, kuis kaebab, nutab
Puude ladwul hale hääl!
Wäsind maru õhtu laulu
Mühisedes laulab sääl.

Ja ma kuulen kaugelt, kaugelt
Nagu surnukella häält —
Kuulen nagu leinahüüdu —
Nuttu oma hua päält. . .

Ma mängin . . .

Nad ütlevad mull': «Mängi
Ja kannelt kõlista,
Sind ootab igatsedes
Su ilus isamaa!»

Ma mängin . . . pisar paisub
Ja kandlikeelte all
On üksi nuttu kuulda,
Mis tunda Jumalal . . .

Palve wõim.

Kui mu rinda rõhub valu,
Kurbtus kurnab hinge sees,
Otsin üles metsa salu,
Palwetan säääl silmawees.

Siis ma tunnen, kuis mul ärkab
Põues nagu kewade,
Süda Looja armu märkab, —
Lootus tulnud tagasi.

Suur Ülikool.

Loodus on suur õperaamat,
Looduses on Ülikool:
Rääkimata kunst ja ilu
Awaneb siin igal pool.

Kuhu astud — säält wõid õppi',
Kuhu waatad — imesta!
Millionid lilled, linnud
Teeniwad sind palgata.

Selle kooli awab Looja
Heldest iga ühele. —
Tule, sõber, Aulasaali,
Siin on Looja tõe-tee. —

Mets waikne . . .

Mets waikne. . . Tasa, tasa!
Kas kuuled helinaid?
Kas kuuled, kuidas nutab
Lill unes pisaraid?

Ma kuulen — kuulen kaugelt,
Kui teise ilma raalt,
Üht meelitawat kutset,
Üht hüüdu ülewalt. . .

See rusub mind, see rõhub,
See nagu haiget teeb. —
Mu süda sulab ärdaks,
Rind palwes üle keeb. . .

S ü d a.

(Heinrich Seidel'i järele).

Nii mahe pole ial mai-kuu öö,
Nii kuumalt suwe päike ka ei köö,
Nii rikas sügise, talw kunagi nii külm,
Nii kitsas koopakäik, nii suur, nii lai
maailm,
Nii pehme udusulg, nii kõwa teras ka,
Kui süda, imeline süda, sa.

Siis jääb weel üks . . .

Kui kõik mind maha jätwad
Ja pöörwad selga mull',
Kui armastus mind petab
Ju elu hommikul.

Kui eesmärk kokku langeb,
Ja tahab lõhkeda
Mu süda wiimses walus
Ja wiimses hädas ka:

Siis jääb weel üks mu põue
Ja hinge elama:
Mu Jumal, minu Looja,
Kes mind ei unusta.

Ma tean . . . .

Tähtine taewas ja wagune öö. —
Ainust häälekest õues ei liigu,
Leht oksal, ega kõrreke ei kiigu;
Ööpikgi toomes ei lugusid löö.

Tiigil on mängimas tähtede helk,
Näe, kuis wäriseb laene ja liigub . . .
Uinuwail hääлил ta sõuab ja kiigub,
Laentele langeb nüüd taewane telk.

Minu hinges ka sarnane öö —
Sala meelites petta mind püüab,
Heli nii magus mul sosistab, hüüab —
Ma tean! . . . Torm, torm, kas ei lahti
ju löö!

Nad kõik!

Nad kõik mind maha jätsid
Ja ära põlgsiwad :
Mu noorus, lapsepõli
Ja õndsad armua'ad.

Nad kõik — mu sünnikohtgi
On muutund ajateel.
Ja sõbrad, kasuwennad
Mind waewalt tundwad weel.

Kuid pisarad jäid kindlaks,
Ei nad mind unusta !
Ei nad mind maha jätaks,
Kui läeks ilm hukka ka.

Need on needsamad ikka,
Mis lapsepõlwesgi
Wast eide rinnal nutsin
Ma nõnda härdasti.

Nad on needsamad ikka,
Needsamad hinge weed,
Mis pika elu aja
Mu kaasas käisid teed.

Needsamad saawad saatma
Mind halli raugani. --
Kes teab, kas maha jätwad
Nad mind wast hauasgi ?

Mõnikord.

Mõnikord ma nutan tühja,
Nutan päris tahtmata.
Pole asja ees, ei taga,
Aga nutma pean ma.

Mõnikord, kui tahaks nutta,
Süda põleb, lõhkeb sees,
Aga pisaraid ei ole,
Kergitust ei silmawees.

Palju, palju!

Mõned ütlevad, et palju,
Palju pean ma kaebama,
Palju ilmaaegu nutma,
Ahastama asjata. —

Armsad sõbrad, andke andeks,
Kui nii palju kaeban ma,
Kui nii ahastawalt laulan
Läbi nutupisara :

Oh neid pisaraid on palju,
Palju hinges warjul veel!
Palju jääb neid hauas nutta,
Palju wiimse kohtu eel. . .

Nutsin.

N
nutsin wiimse pisarani,
Nutsin wiimse waluni,
Oma südamegi ümber
Pöörsin põues kummuli.

Ja siis sõitsin julgel meelel
Uhkelt, nagu Poola krahw,
Läbi maade, seismist polnud,
Tuhatnelja trahw ja trahw!

Aga nüüd, kus peatan pisut,
Tunnen aga jällegi
Põues pisarate paisu,
Ehk küll süda kummuli.

Mu süda.

Mu süda on mu palwepärg
Ja altar põue sees,
Mu pisarate ohwri järg,
Kus walu õõgub ees.

Ta on mu rist ja Kolgata,
Kus sureb igatsus. —
Ta läbi üksnes tunnen ma
Kui suur on jumalus. —

Kui oleks!

Kui oleks kõik mu silmawesi
Ja õhkamised üheskoos,
Neist sigiks meri kahtlemata,
Kus hukatus on laente woos.

Ses ineres teistkord elu aja
Ma sõuaks weelgi jampsides
Ja waataks naerdes üle öla,
Kus langwad laewad tormi sees.

Mets mühab . . .

Mets mühab ja kohiseb kaebawal suul,
Jões kihawad laened ja keewad. . .
Mul wäriseb süda ja sosistab huul —
Üht palwet nad salaja teewad.

Mets mühab . . . kõik taewas on koihi-
naid täis,
Wälk heitleb kui tuline madu . . .
Kuid Anni nii waikselt mu käekõrwal käis,
Ehk kaugel küll oli weel kodu.

«Wast kardad sa!» päris mu wärisew hääl.
«Näe, taewas on hirmus ja kole!»
Ta waatas nii hellalt ja tasa mu pääl
Ja rõhus mu rinnale pale:

«Mis, kallim, ma ial nüüd kartma weel pean,
Siin Jumal ja siin oled — sina!
Hääl meelel nüüd sureks, sest seda ma tean,
Et sinuga langeks ka mina. . .»

Paisul.

Põues paisul mul valu woog,
Laulu takistab nutu hoog.
Süda kerkib ja süda keeb,
Pisar silmasse sigineb.

Kewade unustand ära mind,
Tule ei kodu mu kukulind!
Tule ei õisi mu rinnasse too,
Tule ei kurbtusi rõõmudeks loo!

IV. Walu, arm ja laulud.

„Walu, arm ja laulud
Minu rinna sees,“
Walu, arm ja laulud,
Koos mu silmawees.

Kui ma laulan — nutan,
Arm nutan ma,
Walu sunnil lähen
Kord ka magama. —

W a b a n d u s.

Minu laulud on nii wäiksed
Kõige ilma ees,
Wäiksed, nagu nõmme lilled
Kõrbe liiwa sees.

Mina ise ka nii wäike,
Wäike mõistus peas;
Olen wäike lambakarjus
Suurte meeste seas. —

Ma ise ja mu laulud.

Ma ise ja mu laulud —
Mis me küll oleme!
Nad wäsind metsa mühin,
Ma haige linnuke. —

Pääd tiiwa alla panna
Mul pole paigakest,
Neid häälitsedes tilgub
Mul weri südamest. . .

Kui ma waikin . . .

Kui ma waikin, lõhkeb süda,
Lõhkeb suure waluga,
Ja nii mitu sada laulu
Kisendawad korraga:

«Wälja! Wälja kitsast rinnast!
Wälja, waba õhusse! —»
Siis ma awan rinna . . . nutan,
Nutan neile järele.

Kui nad minu kandli wõtaks . . .

Kui nad minu kandli wõtaks,
Hinge-kaimu rinna seest,
Siis ma surmariiki tõttaks
Warjul' selle walu eest. —

Sääl ma metsikmässul hüüaks
Uin'wad wennad ülesse,
Kooljasõidul kinni püüaks
Warga, hirmsa wargüse. . .

Sarnased.

Kuis wõisgi Aadam wastu panna,
Kui Eewa õuna ulatas :
Ta unustas kõik Looja keelud,
Kui naesepilk nii meelitas. —

Kõik meie aja armastajad
On Aadamale sarnased :
Nad ühe ainsa pilgu pärast
Lääks läbi metsad, rabad, weed. . .

Ä h w a r d u s.

Jlmsi ühte ainust musu
Mulle pole sa weel ann'd,
Aga unes olen, usu,
Tuhatkord sind musutan'd.

Ja nii harjun laisaks mina,
Taban ainult magada. —
Kui mind nüüd ei aita sina,
Siis jään päris magama. —

P i k n e.

Jkka, kui ta mu pääl waatab,
Waatab wargsi nii,
Waatab, nagu kardaks tema
Minu silmasi. —

Ja kui pilgud kogemata
Kokku juhtuwad :
Siis on pikne sisse löönud —
Põsed põlewad. . .

Surnud laulik.

Ta magab sääl unustud sügawas hauas
Ja ärkab wast mõnikord südaöö a'al.
Ta ärkab nii waikselt, kui hauad on lahti
Ja imelik elu on kabeli a'al.

Waim ajab sääl waimu nii kiiresti taga,
Käik nendel on waikne, kui nahkhiire lend...
Mees otsib sääl kaasat, laps isa ja ema
Ja kättpidi terwitab õde ja wend. —

Ta ärkab nii waikselt — end raputab tuimalt
Ja wõtab siis pihastand kandli ja läeb —
Läeb langenud haudade ridadest mööda
Ja üksiku risti ees seisma ta jäeb.

Kolmkorda ta koputab ristipuu külge
Ning rutusti awab end ehitud haud —
Ja ülesse ärkab noor koltunud koolja. . .
Suud andwad nad tuimalt, mis külml nagu
raud. —

Ja südamel on hää, nii hää!

Siitsaadik — mitte edasi!
Nüüd waikigu mu hõiskaw rind!
Ja ärgu enam ialgi
Mu nime kuulgu kodupind!

Mis laulsin, oli unistus,
See unehõlma waibub, waob.
Ta oli õhu häälightsus
Mis õhuna ka kustub, kaob.

Nii wannutan end tihti ma,
Kui süda süütalt haiget saab,
Kui külm mu wastu isamaa,
Ja wale tõega wõitu a'ab. —

Kuid asjata! Imatra woog
Ei hingesse mul seisma jää.
Ta kohab, keeb kui maruhoog
Ja südamel on hää, nii hää.

M u r e d .

Mured mind murede järel siin sööwad,
Nagu wee laened mu ümber end lööwad;
Püüdwad mind murda ja püüdwad mind katta,
Püüdwad mind wägisi laentesse matta.

Lase nad tantsida, lase nad sõuda,
Lase neil ohwrit mu südamest nõuda;
Lase neil wõtta kõik rõõmud mult ära,
Lase neil riisuda päiksegi sära. —

Siisgi mul hinges on usk ja on lootus,
Parema aegade pääle on ootus.
Kui mitte siin ilmas, siin maapäälises waewas,
Siis ometi ükskord sääl ülewal taewas.

Mu pilt ja peegel.

Mu laulud on mu põuepeegel
Ja südame truu kujutus.
Ma ise olen raam, mis koltun'd,
Kus pääl on aja hallitus.

Kes tahab minust pilti saada,
Mu laulusid see lugegu!
Siis olen talle s i n a s õ b e r ,
Nii õnnelik, nii õnnetu. . .

Andke andeks!

Huulen teiste rõõmulaulu,
Näen teiste nalja ma,
Süda süttib, süda sulab,
Tahaks ühes hõisata.

Tahaks . . . aga, andke andeks!
Pisar walgub palgele. . .
Ja ma nutan, nutan, nutan
Iseenda järele. —

Kas tõsi on?

Kas tõsi on, et armu sära
Wõib hingest täitsa kustuda?
Et armastust wõib müüa ära
Ja osta jälle rahaga?

Kui tõsi see — siis minge alla,
Te põrguleegid, hinge seest!
Ma päästan enda kõigest walla
Ja põgenen te tule eest. . .

L u u l e .

Läbi möllude, marude,
Läbi tormide, tuule,
Läbi wehkwater wälkude
Heljub taewane luule.

Heljub ilmasse alla ta
Põrmi poegade põue,
Paneb hüüdema isamaa
Laaned, metsad ja õue.

Tungib mullegi rinda wool
Imemagusal kõlal.
Aiman häälesid igal pool,
Tunnen kohuseid õlal.

Hõiskan, lõõritan surmani
Otsasaamata hynnust. . .
Pean taewal' ju tagasi
Panti andma ja kümnust. —

Sundimata.

Kui wägisi sa sunnid mind,
Ei helise siis laulus rind,
Sest laul ei ole käsitöö,
Mis õpitud saab üle öö.

Laul paradiisi waba õhk,
Tal tundmata on maine rõhk
Ta heljub põue teadimata,
Läeb iseendast kõlama. —

Esiti, kui laulma hakkam.

Esiti, kui laulma hakkam,
Laulaks nagu teistele,
Laulaks nagu teiste kasuks,
Teiste rõõmuks üksine.

Aga kui ju täiel wõimul
Laened lööwad, laksuwad,
Kui ju süda ühes töötab,
Hoogu andwad pisarad :

Siis ma tunnen, et ma endal',
Iseendal' lõõritan,
Ise-endast kurwad tujud,
Walu waimud wälja a'an. —

Sa unustasid ära mind.

Sa unustasid ära mind,
Kuid meelest ma ei lase sind.
Su pääle mõtlen elu teel
Ma tihti, oh nii tihti weel.

Mu walu ja mu pisarad
Sind unes taga otsiwad :
Sind näen ma õhtu eha öös
Ja wirwendawas koidu wöös.

Sust linnud mulle laulawad,
Su ilust lilled õitsewad —
Oh — weel on tuld mu rinna alt,
Ei leegid ial kustu tal. —

Armumaikeu magus muu.

Armumaikeu magus muu
Paradiisi õndsuses,
Mis sa mulle andsid, usu,
Põleb praegu südames.

Nagu hauast tõusnud üles
Andeks saanud patune
Wiibin ma su armsas süles,
Sa, mu saatja, ingliske. —

Kui armastus kord pettis mind.

Kui armastus kord pettis mind,
Siis mõelsin, et mul lõhkeb rind,
Et kõik mu õnn ja elutee
On rikutud ja wigane.

Kuid ei! — Mu süda paranes,
Sai kõwemaks weel silmawees,
Sai kõwaks nagu raudne müür,
Kus wastu põrkab walu tüür. —

Laulusid mul põues . . .

Laulusid mul põues
Lugemata on,
Pisaraid weel rohkem —
Terwe legion.

Hakkab hääli hüüdma,
Siis ka pisarad
Wangistawast paisust
Lahti pääsewad.

Laul siis luigelennul
Heljub laenetes,
Kuni kaugusesse
Kaob ta kaebades.

Minu põu.

Minu põu kui sepikoda,
Kus on sada selli töö.
Paugud käiwad tuleõogel,
Rahu saa ei päewal, õöl.

Rasket rauda, ahelwõrku
Neediwad nad minule,
Mille abil noorust püüda
On mu kindel tahtmine. —

Noorust püüda, neiud, lusti. . .
Oh, see oleks kõrge hind!
Aga sellid laulu lööwad —
Noorus põgeneb kui lind.

Ärge wõtke!

Ärge mu muresid wõtke,
Piinasid põue seest!
Küll ma neid susutan, söödan,
Joodangi silmaweest. —

Murede muljul mu mõtted
Taewasse tungiwad;
Piinade pingul mu palwed
Ülesse heljuwad. —

Ärge siis muresid wõtke,
Piina mu põue seest —
Muidu kaob pühadus, palwe,
Lootus mu südamest.

Pole teistel seega asja.

Tõbi tuli — kust ta tuli?
Kes see seda teab!
Ainult tean, et mind ta waewab,
Mind ta piinal peab.

Ehk kui teangi, kust ta tuli —
Ei wõi ütelda!
Pole teistel seega asja
Kuigi suren ma. —

Ilma sinuta.

Mis mu elu oleks
Ilma sinuta?
Pime, ööne, kaeblik
Uni oleks ta.

Aga seega rändan
Lille kinkudel,
Õnne paradiisis
Tukswal südamel.

Mis ma ise oleks
Ilma sinuta?
Õnnetu ja üksik
Kurblik rändaja.

Aga nüüd ma olen
Kõige rikkam mees:
Jumalate pärli
Õõgub rinna sees

Kus on nüüd see kullakene?

(H. Helne järele).

Kus on nüüd see kullakene,
Kellest kord su kannel kõlas?
Kus see pilk, mis sulle rinda
Nõia leegitsusi walas?

Oh, need leegid kustund ammu!
Süda, see on külm ja tühi ...
Ja ses tühjas, kõrbend rinnas
Peawad laulud kurbi pühi. —

Kui ta tõttab . . .

Kui ta minust mööda tõttab,
Tõttab kiirel teel,
Tõtates siis taha waatab
Üle öla weel. —

Mõnda teeb ka uhke päike,
Kui ta looja läab:
Ehakullas naeratades
Taha vaatma jääb.

Werine laul.

Jaulsin, lustil lõõritasin
Nagu lõolind,
Arm-õnne õiekesi
Oli täis mu rind.

. . . . .

Arm läks kaotsi. . . Rind siis lõhkes —
Wiimne lauluke,
Mis mu lõhkend rinnast kostis,
Oli werine. . .

Teede tähed.

Kui ma palmin omad palwed,
Hinge tunded laulusse,
Lõõ kannab siis need laulud
Üles siniõhuse.

Sääl ta pillab päikse piirel
Laulu-õied laiali —
Seadab neist mu hinge teele
Teede tähed taewani. . . .

Ebakujud.

Mul on üks palwekoda
Ja tempel südame sees,
Kus armutuluke põleb
Ja wirwendab kujude ees.

Need kujud on ebakujud:
Üks jumal, preester wõi nõid. . .
Ja usk on nii metsik — kõikainus
On Anni, mu nägusam neid. —

Ainus laul.

Jga kewade, kui tuleb,
Suure kooriga
Toob mull' mitu sada laulu
Ühes endaga.

Aga seda ainust laulu,
Mis kord lapsena
Eit mu hälli ääres laulis —
Ei too ial ta! —

Laulan, kuni lõhkeb süda . . .

Laulan kuni lõhkeb süda,
Kuni närtsib rind,
Kuni laulud haua põhjas
Wõtwad kaissu mind. —

Walust siis saab ristikene,
Pisaratest pärg,
Kandlist wäsind rändajale
Kalmul' puhkejärg. . .

Päike ja wari.

Sa oled nagu päike,
Nii särav, kuldane,
Ja mina nagu wari
Käin sulle järele.

Kui aga looja lähed
Ju eha kaenlasse:
Siis olen öö, nii pime,
Kurb, waikne, nutune. . .

Eksinud waade.

Noorena ma uhkelt waatsin
Luulerikka ilmasse,
Pilgud sinust mööda saatsin
Ihadega kaugele.

Kuid see kange udupete
Wäsitas mind surmani. . .
Nüüd ma langeksin su ette,
Aga sind ei olegi? —

Ma tahaks wälgusära . . .

Ma tahaks wälgusära
Öö ajal waadata,
Kui sähwatades jookseb
Sääl üle taewa ta.

See toob mul meelde silmi,
Su silmi, kullake:
Need ka kui wälgud käiwad
Mul läbi südame. . .

Kui Jumal ka nii meeles.

Kui Jumal ka nii meeles
Mul oleks alati
Kui sina — oh, siis õnnis
Ma oleks tõesti! —

Nüüd aga teen ma pattu
Su pääle mõteldes,
Sest Jumal ruumi andma
Peab sull' mu südames. . .

Leek mul põues . . .

Leek mul põues. . . Tahaks luua,
Tahaks laulda midagi.
Tahaks isamaad ja wendi
Ülendada taewani.

Tahaks — aga Anni kuju,
Anni pilt on ikka ees:
Tema ongi leek ja luule,
Kõla minu kandli sees. . .

Kui wiibin sinu rinnal ma . . .

(H. Heine järele.)

Kui wiibin sinu rinnal ma,
Siis uhkeks läheb meel.
Ma ostaks ära ilmamaa —
See oleks wähe weel.

Kui aga sinu kaisu seest
Ma pean lahkuma,
Siis kaob kõik saurus südamest,
Siis olen kerjaja. . .

Arusaamata.

Ei mina sellest aru saa,
Et ial ilma waluta
Ei õitse õnne paradiis,
Ei kõla armu lauluwiis. —

Ka neiu musu walus on
Ja hammustab kui skorpion. . .
Ta huultel nagu põleb, keeb
Ja rinnas sada imet teeb. . . .

Wägisi.

Wägisi su a'asin wälja
Omast südamest. . .
Läksin templi, palwetasin
Murtud õnne eest

Aga wägisi sa tulid
Jälle rinda siis,
Kui just heljus ülespoole
Waikne palwe wiis.

Sa oled mu südame suwi . . .

Sa oled mu südame suwi
Ja põue palawam püüd,
Mu ööpik, mu tilluke tuwi
Ja hinge helisew hüüd —

Sa oled mu paleus, lootus,
Mu usk ja tõotatud maa,
Mu palwe, mu eesmärk, mu ootus
Ja süda mu südamega . .

Oh mu süda!

Oh mu süda, miks sa ilust,
Armust, õnnest unistad?
Miks sa kadund unenägu
Kohkund hingel taga a'ad?

Möödas kõik! — Su unenägu
Wiib sind üle aegade,
Kus kord paradiisi aias
Naeratas sull' Eewake.

Sa wõld . . .

Sa wõid mind panna lustil laulma
Ja nutma pisaratena,
Wõid teha, et mu hing ja süda
Sees kisendawad waluga.

Kuid ial, ial sa ei suuda
Mind laulmast ära keelata:
Ei suuda põest kannelt wõtta,
Mis Loojast pandud kölama.

Sa mu ingel.

Sinu arm on minu taewas,
Sinu pilk mu päikene,
Sinu lähedus mu Eeden,
Sa mu ingel, wäikene.

Selle Eedeni ja taewa,
Selle päikse sära sees
Olen tuhatkord ma õnnis,
Õnnis oma ingli ees.

Küll on!

Küll on uhked jõenupud,
Küll on kenad kullerkupud,
Küll on prisked pääsusilmad,
Lõbulahked suweilmad!

Aga kõik siin wõidab ära
Minu Miili silmasära :
Ta on Looja järelkuju,
Loodus Looja töö ja tuju.

Siniõhus helgib . . .

Siniõhus helgib
Hõbe täheke,
Orust udu linik
Tõuseb ülesse.

Ööpik hällilaulu
Laulab lillele,
Pärli pisart paistab
Õhk, nii unine.

Uinu, süda, uinu,
Ära wärise!
Siniõhus helgib
Hõbe täheke.

Ööpik hällilaulu
Laulab lillele —
Arm sind paitab,
Süda — ära wärise!

Su silmist . . .

Su silmist üks ainus arg, häbelik waade,
Oh hellake, puna mu palgesse tõi. —
Kui taewalik, õndsalik hingede aade
Kõik hääled mu põues ta hõiskele löi.

Ja nüüd, nagu Eedeni ilmade ilul
Mu hinge sees asub üks helisew koor,
Säält tõusewad hääled kord õnnel, kord walul
Ja ümber neil heljub õrn õiede loor.

Tõest õnnis, jah õnnis, kui taewane saade,
Kui Eedeni karika joowastaw tilk
Mu hingel on magus su ainuke waade,
Su ainus arg, tasane, häbelik pilk! . . .

Ära küsi!

(H. Heine järele.)

Fsmalt tahtsin elu anda,
Mõelsin, jõud ei kannu seda.
Siisgi jõudsin kõike kanda,
Aga ära küsi — luda? . . .

Ma tahan ennast peita . . .

(H. Heine mõteid puudutades.)

Ma tahan ennast peita
Kord lille õitesse,
Mis Anni aknal õitseb
Nii imeõrnaste.

Kui siis wast igatsedes
Mu pääle mõtleb ta,
Siis õiekestes laulan
Ma talle salaja.

See laul peab wärisema
Ja õnnel õõgama,
Kui esimene musu,
Mis mulle andis ta.

Kartus.

Langeksin su ette põlwil',
Sa mu lõbus lind,
Aga kardan, taewawõlwil
Tähed naerwad mind.

Snuteleks su walgeid käsi,
Sinu roosisuud,
Aga kardan wirmalisi,
Kardan kelmi kuud.

Nutaksin su tukswal rinnal
Armum pisaraid,
Aga kardan, muru pinnal
Warjud näewad meid. . .

Nad wälgud on tagapoolt tähti . . .

Ma olen mõtelnud ikka
Ja arwan praegu weel,
Et neiu pilkude taga
On taewas tõesti teel.

Oh kuidas nad säravad — hoidku!
Kui sulaw koidiku kuld,
Nad wälgud on taga poolt tähti,
Kus Jumal süüdanud tuld. . .

Wõimata laul.

„Eedikene, armas Eedi,
Tee üks laul ka minule!
Tead ju, et teine reedi
On mu sünni-päewake.”

Nõnda kord mind Anni palus,
Kui weel noored olime,
Kui weel kahekesi salus
Lamba-karja hoidsime.

Annist laulu . . . taewas, kuule!
Oh see on nii wõimata!!
Anni on ju ise luule,
Ise nagu ingel ta. . .

Anna andeks!

Nagu Soodom tulemeres
Põles põues mul,
Kui mu ülemeelsed laulud
Tegid haiget sull'.

Aga järsku äritatud
Sai see uhke rind,
Kust kord laulud metsik-sõidus
A'asid taga sind.

Anna andeks! Surnu-meri
Nüüd mul põue sees. —
Kõrbend süda haige häänil
Ujub silmawees. . .

Las' hoiatada sõbrad mind.

Las' hoiatada sõbrad mind,
Las' kahtlebgi mu oma rind,
Las' waatab ilm nii wõõriti —
Ma sind ei jäta ialgi!

Su pilk ja sinu pisarad
Mu südames kui põlewad,
Ja sinu waikne, mahe wiis
On minu elu paradiis.

W a b a n d a g e !

Wabandage, Annikesed,
Miilikesed, mind!
Kui te nime kurjalt pruugib
Wäike laululind.

Ainust Annid ma ei tunne,
Kes mul oleks truu,
Miilit pole mõtessagi,
Keda laulab suu. —

Need on ainult hädahüüded
Üleüldised,
Kui mu eksiw luule otsib
Teie juurde teed. —

Ma näen . . .

Ma näen waimus kaugel
Üht sammast udu sees,
Näen Loti naese kuju
Kui warju oma ees.

Ja Surnumere tühjus
Mu rinnas haiget teeb,
Ta pinnal needus liigub
Ja wanne wäriseb.

Ei ärka soolasammas,
Ei Soodom suurusta. . .
Ei ial, ial enam
Mu süda terweks saa! —

Nüüd sa weel tuled ?

Nüüd sa weel tuled, kui surnud kõik elu,
Kui tali mul südame sees ;
Kui waikinud ammu ju lindude laulud
Ja lilled kõik jäätanud wees.

Liig hilja ! Liig hilja ! Kas ööpiku laulu
Sa kuulda wõid tormides weel !
Tuisk mattis mu armu, mu tundmuse tule,
Nüüd enam ei kõlise keel. . .

Uurijad.

Mõned käiwad kõrgel tornis
Päris asjata,
Uuriwad säääl kuud ja tähti
Pikasilmaga.

Aga mina uurin päikest
Torni jala all,
Uurin teda kui professor
Öösel pimedal.

Tulewalgel aknast waatab
Minu päikene :
Torniwahi noor ja ilus
Wäike tütreke. . .

R i s t .

Mul on elus mitu risti,
Mitu piina osaks saand,
Aga kõigist hoolimata
Olen mööda purjetand.

Ühest aga milgil kombel
Ma ei pääse puutmata :
Alati mu rinna na'ale
Seadab end nii uhkelt ta.

See on rist ! Näe, kuis ju läwel
Walendab ta tuksuw rind :
Wäljasirutatud kätel
Sääl mu Anni ootab mind.

Hoiatuseks !

Kuule, Miili, mis ma ütlen
Sulle tõega :
Ole rohkem ettewaatlilik
Oma pilguga !

Mul on rinnas palju laule,
Tuli silmis sul —
Tulega sääl wõõrsil käia —
See on karta mul. . . .

V. Pühandused, mälestuse-lehed ja
wabandused.

Wähe küll!

Wähe hüll mul mälestusi
Elust otsida,
Müle juures õnnetundel
Mõttes wiibiks ma!

Wähe küll — kuid siiski helgin
Õnne mere sees,
Kui ma mälestustes wiibin
E m a pildi ees.

Oh emake.

Kui eksiks ma maailma taga,
Kui mõirgab maru mühinaga:
Oh emake!
Su arm mind säääl ka üles leiaks
Ja — rinnal boiaks.

Ehk puhkaks merepõhjas mina,
Kus kustub päik' ja taewa-sina:
Oh emake!
Su pisar sinnagi läeks alla
Mind päästma walla.

Ja oleksingi wangi-rauas
Ma kümnekordselt neetud hauas.
Oh emake!
Su arm mind sääält ka wälja kannaks
Ja — andeks annaks.

Inglise luuletaja Rudyard Kipling'i ainetel.

Wabanduseks isamaale.

Emä mind kauples ööpikule
Õipoisiks õhtu eel,
Homniku wiis lõo juurde
Regewärssi kuulma weel.

Lepalind säääl leinalaulu
Weeretas mu hälli weol;
Teised linnud kõik mu ümber
Olid lauldes tööl ja teol.

Nõnda minust siginesgi
Üle a'a üks laulumees:
Nakilaulud, nõiakellad
Heljuwad mu rinna sees.

Aga kas ka meistriks tõusen?
Seda teab küll isamaa.
Ärgu ta mu loodus-koolist
Kunsti tulgu otsima:

Kõik, mis helistan, mis hüüan,
See on k o p l i s t saadud aim...
Seda moonutab ja ahwib
Järele mu waba waim.

Ettewabandus arwustajatele.

« Wiisid sul wildakad, wilunemata,
Sõnad, need siilakad, silunemata.
Mõõtu ei ole su wärsside jalal,
Maitset, ei maiku su laulude palal. . . »

Nõnda nad arwawad, nõnda wast hüüdwad,
Sõnast mind sõlmiwad, wiisi päält püüdwad —
Prillide läbi wast wahiwad põiki . . .
Kesse siin teab wõi tunneb neid kõiki.

Kust ma siis wõtan need õpetus-toolid?
Kaugel on kirikud, kaugel on koolid:
Kilgike koldes mind üksinda kuulab,
Õpetab, juhatab, arwustab, tuulab. . .

Tulewiku tammed.

(Eesti Üliõplaste Seltsile.)

Salk tammi Taara tänawas
On hiemäe pääl kaswamas,
Nad sirguwad sääl priskel jõuul
Ja kohawad kõik ühel nõuul.

Neist tammedest mu rahwale
Saab hariduselaewake,
Mis Kungla kaarelt kulda toob
Ja Eesti elu uueks loob.

Neist tammedest mu isamaa
Saab rahukoja mõnusa,
Kel terasest on talad, toed
Ja Kalewisse käiwad koed.

Sa, Isa, Taara, kõrge waim,
Oh hoiä, et neist mõni taim
Ei muutu wiimaks kadakaks
Ja sugu ärasalgajaks!

Oh Wanemuine, wõia sa
Neid luule püha waimuga,
Et nende kohin koidu a'al
Saaks üleshüüdeks isamaal'!

Sa terwita neid, rändaja,
Kui läed wast läbi isumaa:
Nad on me lootus, paleus
Ja tulewiku tugewus.

Ma põlwitan su waimu ees.

(A. Reinwald'ile).

«Kui ükskord tuleb õhtu mulle,
Et lähen ära magama,
Siis jätan oma waimu sulle
Ja kandli annan mängida. —»

Nii öölsid sa, oh kuulus weli,
Kui tutwaks saime eluteel.
Kuid luba, et ma palwe heli
Su poole saadan silmaweel:

Las' kõlada su kandli kaja,
Las' õöguda see tule keel
Su põuest üle Eesti raja! . . .
Ma kuulatan ja — ootan weel.

Kui siis wast tuleb õhtu sulle,
Sa Eesti tähtjas laulumees,
Siis palun, jäta kannel mulle!
Ma põlwitan su waimu ees. . .

Ära karda.

(Waata raamatus „Rõõm ja mure“: Oh mul oleks)!

Ära karda, ole wahwa!
Kujud sind ei wäärata,
Warjuline pime urgas
Koidu eel peeb ärkama.

Ära karda! Kõrbe kurjus,
Loidab leegil isamaa . . .
Aas jääb haljaks — taewa tuli
Paneb põued põksuma.

Ära kaeba!

(Anna Haawale.)

Ära kaeba, torm ei murra,
Tuul ei tõuka sind!
Torm sind teab ja tuul sind tunneb,
Oled laululind!

Laula ikka! Eesti metsad,
Laaned laksugu!
Waikid sa — mu waene rahwas
On siis õnnetu.

Sa ihkasid pulma jaoks pilli . . .

(Öndsale K. Krimmile.)

Sa ihkasid pulma jaoks pilli
Ja lauludest õõgus su rind :
Kui kewade tuleb, toob lilli,
See igatsus suretas sind . . .

Nüüd kewade tulnud . . . sind aga
Ta kusagilt leida ei wõi.
Mets kaebab. . . Tuul nutab sind taga
Pill waikib, lill närtsima löi.

Päew kõrgel käib.

(P. Grünfeldt'ile.)

Ma kaeban, hüüan — asjata !
Ei mulle wastu tule sa,
Su tee wast lahke, lillene,
Läeb minust mööda kaugele. . .

Hää küll ! Ma jätan hüüdmise,
Mul on üks troost ja teadmine :
Päew kõrgel käib — kuis rõõmustan,
Et ta käest walgust, sooja saan. . .

Sest a'ast . . .

[Öndsale L. Koidulale.]

I.

Ükskord, kui nad öelsid mulle :
„Linnuke on waikinud !
Lahke laulik haua sülle
Igawesti hirmunud ! . . .“

Sest a'ast eksin ümber ilmas,
Nagu äraneetud juut . . .
Sest a'ast kaeban, pisar silmas,
Nutan, ootan lindu uut.

II.

Öelge mulle, õed, õrnad,
Wennad, waprada, wastake,
Kuhu jäänd on õrnem ööpik,
Taara targem linnuke ?

Öelge mull' — näe, loodus suigub,
Mõttes leinab isamaa.
Lilled kalmul kummardawad,
Nõretawad nutussa.

Öelge mulle, õed, õrnad,
Wennad, waprada, wastake ?
Pisarad mul põues keewad,
Et on waikind linnuke !

Laula weel

[Joh. Liiw'ale.]

Laula weel, oh laula mulle,
Lõbus, lahke laululind!
Laula wagusaks mu walud,
Uniseks mu mässaw rind.

Sinu lauludes on wägi,
Sala wägi nõidusteel . . .
Mured surewad su häältel,
Lootus tõuseb — laula weel!

Kui sa ei laula . . .

(Jakob Tamm'ele.)

Kui sa ei laula, luuleta,
Ei kanna kannelt kaisus,
Siis olen päris haige ma
Siin pisarate paisus.

Kui aga laulad, luuletad,
Ja kannel käes sul kõlab,
Siis jooksewad mul pisarad,
Ning hõiskab, heljub, helab. . .

Kirjastajatele.

Hei, kirjastajad, kuulge!
Teid pisut palun ma:
Mis arwate, kui kaupa
Te sobiks minuga?

Mul on weel tuhat laulu,
Wõi «Nõmme lillekest,»
Mis raamatutes trükki,
Ma soowiks südamest.

Ja sedasama soowib
Ja palub ühes ka
Mu sulaw sugurahwas
Ja ilus isamaa

Kuid jõudu mul ei ole,
Ei raha kopikat,
Muud pole, kui need laulud
Ja kulund pisarad.

Mu aadress, see on „Лайсгольмъ“,
Jaam Wenekeele pääl,
Ja siis «Puurmanni weske»,
Muud pole tarwis sääl.

Auupaklikult siis ootma
Jään wastust teie poolt
Ja «käsikirja» ette
Ju hakkam kandma hoolt.

Arwan päewi, otsin aega.

[Omale 30. sünnipäewaks.]

Arwan päewi, otsin aega,
Olen magan'd ma,
Et ju kolmkord kümme aastat
Elan teadmata.

Eile weel, kui ema põlwel
Oleks istund ma
Tähti aabitsasse torkiud,
Mängin'd «kukega».

Eile weel, kui oleks süles
Mannist õde kannd
Kutsikaga Pede kaldal
Wõidu utsitand.

Eile weel, kui oleks murul
Taderatast löönd,
Metsas Annikese kõrwal
Maasikmarju söönd.

Eile weel kui oleks karjas,
Jooksnud sõbraga,
Punul pärga päha pannud
Suure naeruga.

Eile weel, kui õitse tulel
Oleks istund ma,
Sikusarwe lututanud
Teiste seltsissa.

Eile weel, kui laulukooris
Oleks lõõritand,
Kelmil pilgul silmadega
Neiut mängitand.

Eile weel, kui koolist tulles,
Suure armuga
Oleks nagu Anni ümbert
Kinni wõtnud ma.

Eile weel, — ei, just kui praegu
Põleb musuke,
Mis ta õhtul koju minnes
Andis minule.

Eile weel — ja täna, täna?!
Olen magand ma,
Et ju kolmkord kümme aastat
Elan teadmata?

Katsun paljast päälage —
Elu petab ehk ! . . .
Taewas, rinnast tõuseb üles
Juba haua lehk.

Nüüd ma seisan siin ja mõtlen,
Nagu rändaja
Teede lahkemel, pisar silmas
Ilma koduta.

Aita, Isa, et mu elu
Wiimsel poolel weel
Wõiks su meelega järel olla
Siin mu kurwal teel !

Targale.

[Kooliõpet. A. L. - le.]

Kuulsin ühte tarka meest
Sõitlema mu laulukest,
Et ta asjata on loodud,
Tühipaljas ilma toodud. —

Waikisin — ei julgend ma
Targapäaga sõidelda. —
Suure waimu töösid ootsin,
Nendega end toita lootsin.

Aga praegugi see mees
Magab waimu une sees.
Kui wast ärkab — laidab tõisi,
Enda tööd ei awa õisi. . .

Ma tean ju!

[Kiitlejale sõbrale.]

Ma tean ju, et sa liialdad,
Tean, et sul seks on andi,
Et sadawõrd kõik suurendad,
Teed kärbsest elewandi.

Sa kõneled kõik nummerdes,
Mil nullid käiwad taha :
Kui kuulan sind, siis naerates
Ma arwan aga maha.

Seepärast : kes sind tunneb, teab,
Saab s'uga hästi läbi.
Kuid wõõras, see sind mõistma peab,
Ebk muidu saab ta häbi. —

Wõta kaasa kaitseriistad!

[Märguanne surmale.]

Kui sa tuled, surma ingel,
Ükskord mulle järele:
Wõta kaasa kaitseriistad,
Ole hästi wihane.

Muidu minu rinna sisse
Sa ei pääse kudagi,
Muidu kole lahing sünnib,
Mässamine tõesti. —

Sest siin istub kindral Walu
Tormi turjal sadulas,
Mitu tuhat piinapoissi
On ta jalgel walwamas.

Siis weel tagawara wägi —
Setu-sada salmikut —
Kisendawad nagu hullud —
Ja sa saadgi hirmunud. . .

VI. Nalja osa.

Kõik ma punun laulu sisse,
Kui on tuju pääl,
Olgu kärbsed, olgu parmud,
Olgu sääse hääl.

Lutikadgi kiidan ära,
Kirbud kergemad —
Aga siiski mind nad öelalt
Ikka nõelavad . .

S a a g u !

Sõidaks kosja, pole saani,
Pole täkku toredat,
Pole lipsu kaela panna,
Pole kraega kasukat!

Wõtaks naese, pole talu,
Pole raha koti sees,
Pole muud, kui paljas nimi, —
Põlgtud nimi — saunamees.

Ja et meie aja neiud
Seda nime kardawad :
Jään ma parem wanaks poisiks,
S a a g u perenaesteks nad !

Meeletu süda.

Mul on päris pime süda,
Päris kurt ja keeletu!
Süda märkamata rumal,
Otseteed kui meeletu!

Mõtle ometi ja mõista:
Teiste isa, eit ja Liis
Pakuwad mul talukohta,
Naist ja raha sadat wiis.

Aga süda, sõge, sõitleb,
Sõitleb vastu nagu hull. . .
Oh mis wõin ma waene teha,
Et nii pime süda mul!

Kelm kaasteadja.

Kuu walgel kogemata
Tuli wastu ta,
Langes minu rinna naale
Hella armuga.

Kaisutades hinge ihal
Andsin talle suud . . .
Aga kuidas naeratama
Nägin ma siis kuud!

Nüüd, kus kõnnin, naerab ikka,
Naerab kawal kuu,
Naerab . . . mis tal wiga naerda?
Tema teab ju. . .

Kartus.

Mina kuulsin, kuidas hulwas
Kole maru hää,
Hulwas, kisendas ja mängis
Minu haua pääl.

Naljakombel awan kirstu,
Waatan salaja:
Nemad matawad mu Kaie
Tormi tüliga. . .

Nagu mütt ma jälle hauda
Poen hirmuga,
Peidan teed ja augud kinni —
Kai kardan ma. . .

Kui ma näen . . .

Kui ma näen su silme sära,
Mis kui wälgu tuluke,
Siis mu meeled kaowad ära,
Läige tungib hingesse. —

Aga näen su palge puna,
Tahtmata siis hüüan: „Aa!“
Nagu Lihawõtte muna
Ennast wärwind oled sa. . .

Sõitis kosja „õlekubu“.

Sõitis kosja «õlekubu»,
Kõrge kraega kasukas,
Kellad, saan ja uhke hobu
Särjesapis säramas.

Ennäe! Waaf', mis neiud teewad?
Summas saani tikuwad . . .
Kellu, saani, hobust näewad,
Aga meest ei näe nad.

Truuduse wanne.

Ära minnes öelsid sina:
«Kallim, ära kurwasta!
Igawesti olen mina
Sinu oma, usu Sa!»

Kümme pikka aastat olid
Nõnda minu ainus sa, —
Aga nüüd sa koju tulid
Suure — perekonnaga. . .

Tuhalabidas lööb takti . . .

Tuhatnelja kosjateeda
Kellakajal sõitis ta ;
Rikka naese tõi siis koju,
Kirstu täie wara ka.

Päewad läksid . . . Ikkes wenib
Nüüd see tore naesemees.
Tuhalabidas lööb takti,
Süda laulab, silmad wees. . .

Tore wärk.

Ma kosisin talukoha,
Mis wõlast oli prii,
Ja seitse lüpsi lehma,
Kolm paari härgasi.

Mul päälekauba weel anti
Täis tore talu kraam
Ja — agar ja inetu tüdruk,
Nii paks kui praaga aam. . .

W a h t i j a d .

Tõistre-Tõnu tore mees,
Toredam weel täkk tal ees,
Sõidab uhke saaniga
Läbi külatänawa.

Lumi tuiskab, lumi keeb,
Hobu hirnub, nalja teeb. . .
Küla neiud, nägusad,
Wahiwad ja wahiwad.

Aga Tõnu ise teab,
Kus ta täku kinni peab :
Sõidab Metsaperesse
Kosja minu neiule. . .

Rumal Tõnu ! Rahaga
Annid sina küll ei saa.
Ainult pika nina saad,
Morssis kodu traaweldad !

Mina, teise teenija,
Toksin läbi tänawa. . .
Süda lahke, rõõmus sees
Neiud naerwad : « Wilets mees ! »

Aga ei ma hooli sest,
Rõõm mul läigib silmadest :
Lähen Metsaperesse
Kosja praegu Annile. — — —

Mõne aja pärast ma
Sõidan läbi tänawa :
Ees mul äia hobune,
Kaisus noorik, tilluke. . .

Neiud jälle wahiwad,
Wahiwad ja wahiwad. . .
Wahtigu! Wõi jäägu ka
Igawesti wahtima. —

W a r g u s.

„J aewas! minu uur ja raha — —“
Keegi kiljatas.
Kohe oli kohus jalul
Warast tabamas.

Aga minul wiidi süda
Ära rinna seest. . .
Kohus waikis, naeris, pilkas
Mind weel selle eest. —

O i t a e w a k e !

K üll see on rist — oi taewake!
Mis kanda antud minule.
Ta kõik mu elu rõõmud sööb
Ja teised ristid üle lööb.

Kus ial käin, ehk mis ma teen,
Ma ikka ähin, ägan, keen. . .
See rist on hirmus hädaoht —
Ta on mu raswa läinud — kõht. . .

Wiiuli·Wiidu.

W eski Wiidul on wiiul,
Wiiul nii kena ja hää ;
Temaga rahul ja riiul
Mängib ta iga päe.

Mängides nõiub ta ära
Kõiki, kes kuulawad päält. . .
Neidude silmade sära
Enam ei tagane säält.

Minu wäikesel Tiul
Nõidus ka päha wist läind :
Meeles tal Wiidu ja wiiul,
Nagu muud poleksgi näind.

Selle wiiuli puruks
Lööksin, et tükka ei jää ;
Wiidu ma wihaga suruks
Sinna, kus keegi ei näe.

Waene üüriline.

Kord Tõistre pere tütreke
Mul üüris oma südame,
Ja tegi kindla kontrahi
Mis kestma pidi surmani. —

Kuid naabri Mats, kes tore mees,
Kel traaweltäkud troska ees,
A'as juttu kord mu neiuga,
Mis asjast — see mul teadmata.

Ja teine päew — säh, sulle lops!
Mul antigi ju ninakops:
Mu koht sai ära ostetud
Mind wiuhti! wälja wisatud. . .

Eide unenägu.

Eideke ketrab ja eietab takku,
Eietab kondisel käel;
Eietes sumistab haledat laulu
Waikseit ta wäsinud hääl.

Wärtnake wõriseb laulule kaasa,
Kuni ta wagusaks jäeb. . .
Eideke uinub . . . pääd rinnale lastes
Uinudes und tema näeb:

Nooruses kõnnib ta kõrwal ta armsam —
Paruni herraste kokk . . .
Eideke paneb käed kallimal kaela,
Ärkab ja süles tal — wokk. . .

Poolik eksam.

M'ust oleks tõest' üks laulik saanud
Ja wägew wärsi walaja,
Kui oleks rohkem musutanud
Ma Annid armu tulega.

Kuid Anni, kelm, mind põlgas ära
Ja eksam pooleli siis jäi . . .
Nüüd unistan, teen tühja kära
Ja keegi mõistma mind ei näi.

Oh oleks!

(H. Heine järele).

Oh oleks minu laulud
Kui lilled, lehkavad,
Ma oma armsamale
Siis saadaks anniks nad.

Oh oleks minu laulud
Kui musud magusad.
Ma tema huuledele,
Siis wajutaksin nad.

Oh oleks minu laulud
Kui herved, toidukad:
Neist keedaks herne suppi —
Siis hästi maitseks nad. . .

Õhu muutus.

Mul sada kraadi sooja
Siis õõgus südames,
Kui ükskord Kaie kõrwal
Ma seisin altri ees.

See soojus jahtus ruttu
Ju auruks pulma teel,
Kui tema tühja kirstu
Tõid poisid kodu reel. . .

Kolmkümmend kraadi külma
Nüüd paugub põues mul,
Et Kaie kaasa-wara
Ja kuulsus oli — null. . .

Metslased.

Mind süda sundis küsima,
Kuid mõistus ütles — «Ei.»
Ja nõnda sõnast sõnaga
Meil tüli lahti läi.

Ja wiimaks, kõige wiimaks nüüd,
Kui wõõras saaki sööb . . . . .
Nad ütlewad, et mul on süüd —
Mind oma wits nüüd lööb.

Masinist.

Kadri küttis pilkudega
Minu südant nagu hull —
Süda õõgus, põksus, paisus
Nagu lõhki minekul.

Aga õppind osaw meister
Tundis õiget kraadi wist :
Sõit läks tuhknai! läbi elu —
Kadri oli masinist.

Tühja läinud ettevõte.

Nüüd teen õige pika sammu
Kõrtsi poole ometi
Sest et naene enam ammu
Ei wiind jalga wäljagi.

Nüüd ta läks! — Waat, nüüd mul luba!
Trimpan ennast õige täis. . .
Tema ei wõi teada juba,
Et mees taga kõrtsis käis.

Nõnda mõeldes wõtsin kepi,
Kübara ja palitu,
Tahtsin piipu täis weel toppi,
Nagu mehe komme ju.

Aga ukse pääl mul wastu
Tuli naene korraga . . .
Ma ei julgend saamu astu,
Seisma jäin nii sambana. —

«Kuhu nüüd? — kus tahtsid minna
Salaja, sa nurjatu?»

«Minna —? Ah, ma ta tahsin minna —
Sinna — uude kiriku. —»

«Sina kelm! Kas piipu, keppi
Kiriku wiid, kõlwatu?
Ta'an sind enne läbi kloppi
Ja — siis wiia kiriku. —»

Waimukad mehed.

Kepp käes ja kaelkott kaelas,
Me kõrwu käisime
Ja isamaast ja rahwast
Sääl juttu a'asime.

Kuis säras tuli silmis,
Kuis pale leegitses!
Kui oleks muistne wahwus
Meil põlend rinna sees.

Sel puhul Leedu rööwliid
Me oleks surmanud
Ja wõõrad wererüütlid
Kõik pelgu ajanud. —

Sel puhul orja-ikked
Me oleks purustand
Ja kurjad kubjad, kiltrid
Kõik ahelasse pannd.

Sel puhul — — «Punu kaeras!»
Sääl hüüdis tuttaw hääl —
Oh, kuis me suures hirmus
Siis wadisime sääl!

Siis oli wahwus kadund
Ja sära silmadest —
Siis hirmuwäriin täitis
Meid isa witsa eest. . .

Hiirte pidu.

Piimapütt ja pudru anum
Sahwris laudi pääl,
Isu äratawalt päris
Ootwad korda sääl.

«Hõissa! Lapsed, pudru mäele!»
Hüüab hiire-eit.

«Tulge, täitke kõhukesed,
Siin on alles toit! — »

Kergeil jalgel noored neiud,
Peiud krapsakad,
Piiksupillil ema järel
Üles sibawad.

Kõhud tõuswad — rõõm läeb lahti,
Nooremate seas
Algawad ju mõned nalja,
Pudru tükid peas.

«Hoidke, lapsed, piimameri
Pudru mäe all
Wõib te elu ähwardada
Surmal, haledal!»

Eit nii noomib. -- Aga noorus
Ülekäte läeb,
Pillerkaaris, nalja tujus,
Kõiges rõõmu näeb.

Keegi noormees, wahwa jõuuga,
Kiire kargaja,
Neiukeste ette astub
Oma naljaga :

«Waatke, piigad, piimameri
Lai ja sügaw siin!
Aga siisgi temast üle
Karata ma wõin. . .»

Seda öeldes tõmbab küüru
Ennast ta ja — wups!
Lendab teiste hädakisal
Piimapütti sups. —

Pudru mäelt kõik ehmatades
Alla jookswad nad.
Naeru järel nutupilli
Kurwalt tõstavad.

Aga mis see enam aitab :
Kahe kassiga
Perenaene sahwri astub —
Surm on armuta ! . . .

Raha laul.

Oh sa kolmkord kuri raha,
Oh sa põrgu pärandus!
Küll sa teed siin ilmas paha,
Küll on suur su wägewus.

Sinu pärast muistsel rajal
Juudas müüs kord Issanda;
Sinu pärast me'gi ajal
Salgab mõni Jumala.

Sinu pärast rahwad, riigid
Wõitlewad ja langewad;
Sinu pärast sõjapäigid
Werel wäetawad maad. . .

Sinu wõimul ülekohus
Tõele wastu silmi lööb —
Sinu pärast hädaohus
Päiwiline leiba sööb.

Sinu pärast wende wahel
Tõuseb tüli talusse,
Sinu pärast sõprus-ahel
Katkeb nagu lõngake.

Sinu wõimul mõni togu
Kannab doktor-kübart peas —
Sinu wõimul wõlla-nägu
Kõnnib julgest rahwa seas.

Sinu tõttu külamehed
Kurnawad mu kodumaad ;
Sinu pärast ajalehed
Rahwast tihti petawad. . .

Sinu pärast wõtaks Jüri
Kiisu kaasaks kaenlasse,
Sinu päraat läheks Mari
Murilegi mehele.

Sinu tõttu minu Maigi
Läks kord teise rinnale,
Sinu tõttu Tõistre Kaigi
Minule sai mehele.

Sinu pärast — oh sa taewas!
Ei küll tihka ütelda :
Olen isegi ma waewas,
Et kust teeniks kopika.

Tilluke muude.

Neiuna elaw kui hõbe,
Magusa jutuga,
Kerge ja kiire kui liblik
Igal pool oli ta.

Naesena nüüd nagu tigu
Ronib ta edasi :
Sõnades jäme ja kare -
Ohakas alati. . .

Enne ja nüüd.

Enne tõi ta lillekesi,
Kannikesi kandis käes ;
Õöpikuna lendas, laulis
Elu kewadeses wäes.

Nüüd ta korjab kuiwi okse,
Kannab kända koldele,
Toriseb ja tallab teeda
Küüras üle lillede. . .

T ä n a m a t a d .

Kõik ma punun laulu sisse,
Kui on tuju pääl,
Olgu kärbsed, olgu parmud,
Sääse hele hääl.

Lutikadgi kiidan ära,
Kirbud kergemad —
Aga siisgi mind nad õelalt
Ikka nõelawad. . .

E i m a l ä h e !

Ei ma lähe mölderile,
Walgel' jahupoisile:
Nagu kooljas, kodukäija
Astub ta mu kambrisse.

Alati, kui ära läheb —
Walged jäljed jätab ta
Mulle ümber piha, huulte
Oma suure rutuga. . .

Aga kui on pidu, püha,
Puhtas riides Möldri-Jants
Siis ta armas, siis ma tahaks,
Et pea ürgaks pulmatants.

Tulekahju.

Mul on tulekahju põues
Juba mitu nädalit,
Tule-kahju, suur ja kuri,
Põleb, pillub sädemid. . .

Ütle, kas on kuri käsi
Hirmsa tüki ära teind ?
Wõi on hooletuse läbi
Tuli kusgilt sisse läind ?

Seda uurisin küll kaua,
Kuni wiimaks kätte sain :
Naabri pere priske piiga
Kihelkonna ette tõin.

Nüüd on asi otsustatud :
Ann jääb wangi eluks a'aks !
Eluks a'aks mu näpistada,
Kuni saab ta targemaks. . .

Mis nad teewad ?

Siim kiidab su silmade sära,
Kui wälkude põlewat tuld,
Ja Jaanil' on armsad su juuksed,
Mis läikwad kui laenetaw kuld.

Peet palgete jumest peab lugu
Ja Wiidul on armas su hääl,
Ning Joosep nii ilusat käiku
Pole näinud maailmagi pääl.

On Jukule kenad su jalad
Ja armsad su wäikesed käed,
Siis oma uuemas kleidis
Sa Kustal' weel armsamaks läed.

Paul imestab toredat prossi,
Hans särawaid rõngaid su käel ;
Ja Kaarel kaeb kaunimat keeda,
Mis kannab su walendaw kael.

Mikk loodab su isa käest kohta
Ja kiidab sind sellegi teel,
Ning Rein sinu raha ja rikkust —
Kuid mõnel pole midagi eel. . .

Mats üksi, ta waatab ja mõtleb,
Ei lugu pea midagi neist.
Ta otsib su süütaust, puhtust —
Ei leia ta ühte, ei teist. . .

Kogemata.

Ma nägin ükskord üsna kogemata ;
Maas põlwili Hans palus Tiiu ees.
Ei imestust ma jõudnud kinni katta,
Sest naersin nii, et aina silmad olid wees.
Aeg läks. . . Kuu kumas kõrgel taewa
wõlwil,

Ma Anni kõrwal istsin mõtetes. . .
Ei tea — wist kogemata lang'sin põlwil'
Ma tema ette siis — ja silmad jälle wees.

Kase all.

Sa ütled, et su armastus on kindel nagu kalju
Ja seda wanduma on walmis sinu suu.—
Mu laps, oh ära tōotagi nii palju
Wast pahaseks saab siin see kasepuu. —
Sest sada tōotust, wannet, armu-luba
Siin sinu huuledelt ta kuulnud juba.

Piigale.

Su silmad sini-lillekesed,
Su palged puna-roosilised,
Su käed, kui walged liliad
Mis ikka, ikka õitsewad —
Kuid süda närtsinud sul ammu. . .

„Truu surmani!“

„Truu surmani!“ . . . Ta lahkub —
Ja lahkub igawest.
Ta lahkub rõõmsal meelel,
Et pääseb sidemest.

„Truu surmani!“ see sõna
On wale armu kilp,
On kustund põue-tule
See kõige wiimne silp. —

Igaüks omaga.

Jaan ja Liisa kahekesti
Waltsi tantsiwad,
Tantsiwad nii kergel keerul,
Nagu liblikad.

Tantsigu, kui lusti nendel!
Meie Miiliga
Nurgas a'ame magust juttu
Kodust koldega. . .

Kahtlustaja.

Kuu walgel ütles tema
Mulle wandega:
«Igawesti sinu oma,
Kallim, olen ma!»

Kuu peitis oma pale
Warjul sedamaid. —
Pärast ilmus nähtawale,
Naeris: «Petta said!»

Onnikene.

Sina, suitsend onnikene,
Onnike, nii wäike,
Sinus elas Annikene,
Elas kord mu päike!

Aga nüüd su mustad parred
Kaotand oma läike — —
Kõigest saanud aberwarred —
Päiksest — äge äike. . .

Oma kurjale Kaiele mälestuseks.

Ma armastasin hullu pööra
Ja meeletumal tujul sind ;
Su pilgud, nagu nõia wälgud,
Need uimastasid ära mind.

Nii said sa mulle abikaasaks
Ja seltsiliseks eluteel,
Ning tegid omaks kulbid, liuad
Ja roobid, kaagud, pajad leel. —

Mu majagi sa pöörsid ümber
Ja koja seinad teisiti:
Sa lubasid tast taewa teha,
Kuid tegid põrgu ometi.

Nüüd selles põrgus siin sa istud
Kui kroonikandja kuningas
Ja walitsuse kepiks, kilbiks
Sul käes on t u h a l a b i d a s . . .

Kaks wannet.

Ma lahkusin siit ilmast,
Mu ihu hauda sai;
Ta nuttis suures walus,
Kui ristil pärga tõi.

Mu haua ette langes
Ta kurwalt põlwili
Ja ütles walu wandel:
«Su oma surmani!»

Mu tummast rinnast läbi
See wanne wärises,
Ja äiutas mu keha,
Kui last ta kätki sees.

Nii magasin ma kaua —
Wast mitukümmend ööd —
Ja ootsin pulmaõhtut
Ja ühenduse-wööd.

Sääl äratas mind üles
Uus wanne haua päält. . .
Ma kuulsin wõõrast heli,
Ma kuulsin tema häält.

Ta wandus: «Elu ilmas
Mul pole olnud muud,
Kui sina, minu August . . .»
Ja andis talle suud.

Siis pöörsin teise külje,
Haud wankus wärises . . .
Pärg risti küljest kukkus
Ja puruks pudenes.

Ääretasa täis mu süda.

Ääretasa täis mu süda —

Hoidke eemale!

Küla rahwas, noored, wanad,

Ärge puutuge!

Ääretasa täis mu süda

Armju joowastust,

Mida Miili musudega

Praegu täitis just.

Küla rahwas, noored, wanad,

Hoidke eemale!

Ääretasa täis mn süda —

Ärge puutuge!

Mul on annet . . .

Mul on annet luuletada —
Armastada rohkem weel :
Jätan Juuli, wõtan Miili,
Nõnda just, kui soowib meel.

Mul on annet armastada,
Musutada rohkem weel .
Miili — Maali — Manni musust
Kõlabgi mu kandli keel.

Mul on annet . . . jah ja rohkem
Pole mitte maikugi :
Sellepärast ande-ahtraks
Peetakse mind alati.

W a b a n d u s e k s .

Lõo wiisil lõõritada
Mina wast ei wõi,
Aga nagu warblane . . .
Seda küll — oi oi !

Sirtsun siin ja särtsun sääl
Roowi räästa all,
Laulan oma neiule
Holwis ülewal.

Sisekord.

Lehekülg

Soowituseks 3

I. Armas isamaa ja kallid sugurahwas.

Üksainus laululugu	4
Põhja nael	5
Miks see lind ei laula enam	6
Oh sa mu mõrsja kuldakallis	7
Ei mul ole isamaja	7
Ole õnneline	8
Näkilaulud, nõiakellad	9
Isamaa, su koori liige	9
Mul on ainult neli laulu	10
Nõrgub pisar	11
Nad unistawad Kalewist	12
Walu on mu wõimsam weli	13
Wennad waidlewad mul Wõrus	14
Nad katswad tõde kindlal käel	15
Meie mehed, need on mehed	16
Kilk laulab koldes	17
Ma püüan kinni koidu kiired	18
Isa, andsid armu-walgust	19
Ei roosisid mull' paku ta	20
Mõnikord laulaks küll leinalist lugu	20
Mul pole muud siin ilmas	21
Kuulsin lõo laulu	22
Tahtsin tõusta tähtsaks täheks	22
Tõuse, päike, tõuse kiirelt	23
Ei enne laul mul waiki jäe	24
Õöpik, lõo ja kukulind	24
Ta künnab läbi suwe ööd	25
Kas sinul on ka isamaad	26
Tulge, wennad, laulma wõidu	27
Uhke rüütli meeletuju	28
Kursi krahw ja kuulus mina	29

Anna otsus tõetruu	30
Oh oleks ma üks laulu-mees	30
Saksad tegid saagi-jahti	31
Isamaa, mul ütle sa	32
Muud warandust meil pole	33
Kewade kaissu ja õiede hõlma	33
Kui kord tegid kurja kära	34
Tuksu, süda, hõiska, huul	36
Enne hüüdsid mitu sada	36
Meil on palju kirjanikka	37
„Isamaa! Isamaa!“	38
Pühendan sind looks ja lauluks	38
Selle laulu lõõn ma rüütliks	39
Ma sündisin sääl ilmale	39
„Isamaa!“	40
Ei krahwidest ma enam laula	42
Ära usu tema kaebtust	43
Nad hüüdwad otse wiha sees	43
Kõik, mis elab, liigub, lehwib	44
Kuis wärisedes, tasa	45
Ärka unest, rahwas, ärka	46

II. Aeg, ilm ja elu.

Ju aegsasti laiale merele waatis	47
Kes meelitab	48
Tähed kõrgel taewa teel	48
Kõle tuul ja koltund lehed	49
Istun, mõtlen, kurwalt	49
Ei ole aega — aastad läewad	50
Rist kalmu päätsil	50
Elu on kui wõitlus-wäli	51
Kadunud on kewade	52
„Käes kewade!“	52
Juba kewadene õhk	53
Kewadel on mets küll ilus	54

Rahu, rahu — magus sõna	55
Ei ma kaeba talwe üle	56
Tore loss ja tore maja	56
Ega see ei ole hüwa	57
„Mis see on“	58
Ma õnnetu! Ma õnnetu!	58
Puud heitwad muste warje	59
Tahad olla sa kui roos	59
Mul on palju taga-wara	60
Mind saatus päris narriks peab	60
Kas need olid udupildid	61
Õits, suwi, linnud, maasikad	61
Läks päike — jäi eha	62
Ma liigun keset eluiga	62
Õitse, õitse, õiekene	64
Nägin, kuidas terve päewa	65
Meil kodukoplis kaswas	66
On sul meeles karjakellad	68
Ülesse	69
Ma tulen ja tulen	70
Istun küürakil künkal	71
Kas näete üht kõdund koda	72
Kull kõrgest õhuwallast sala sihtis	73
Ju päewakära waikineb	74
Sa õnnis õhtu, waikses rahus	75
Lapsed, tupp	76
Libisedes langeb	77
Nemad panid raske risti	78
„Meri on me isamaa!“	79
Ma rändasin wälja, mul kurb oli meel	80
Rong siin sõidab	80
Eit on hauas, taat on kalmus	81
Udu tõusis, udu auras	81
Kohab wesi, laened laulwad	82
Kui kustub päike, läheb looja	82
Mu luule on haige ja wäsind mu waim	83

Hädaohtel kõrbe teesid	84
Kas te nägite mu noorusaega	85
Wõtsin kepi noorusrammul	86
Kui mu ema hauda wiidi	86
Metsa keskel kena, waikne	87

III. Süda, tunderiik ja loodus.

Maailm hingab	89
Ronk lendas üle õue	90
Woog mässawalt kihises tormide käes	90
Lepik laksub, kaasik kajab	91
Jälle tõuswad rinnast hääled	91
Olin lahkes pidumajas	92
Rind nagu pime wangikoda	92
Küll siis ma palju laulaks	93
Kuulata, kuis kaebab, nutab	93
Nad ütlewad mull' : „Mängi“	94
Kui mu rinda rõhub walu	94
Loodus on suur õperaamat	95
Mets waikne . . . Tasa, tasa !	96
Nii mahe pole ial mai-kuu öö	97
Kui kõik mind maha jätwad	97
Tähtine taewas ja wagune öö	98
Nad kõik mind maha jätsid	99
Mõnikord ma nutan tühja	100
Mõned ütlewad, et palju	100
Nutsin wiimse pisarani	101
Mu süda on mu palwepärg	102
Kui oleks kõik mu silmawesi	102
Mets mühab ja kohiseb kaebawal suul	103
Põues paisul mul walu woog	104

IV. Walu, arm ja laulud.

Minu laulud on nii wäiksed	105
Ma ise ja mu laulud	106

Kui ma waikin, lõhkeb süda	106
Kui nad minu kandli wõtaks	107
Kuis wõisgi Aadam wastu panna	107
Ilmsi ühte ainust musu	108
Ikka, kui ta mu pääl waatab	108
Ta magab säääl unustud sügawas hauas	109
Siitsaadik — mitte edasi!	110
Mured mind murede järel siin sööwad	111
Mu laulud on mu põuepeegel	111
Kuulen teiste rõõmulaulu	112
Kas tõsi on, et armu sära	112
Läbi möllude, marude	113
Kui wägisi sa sunnid mind	114
Esiti, kui laulma hakkas	114
Sa unustasid ära mind	115
Armumaike ma magus musu	115
Kui armastus kord pettis mind	116
Laulusid mul põues	116
Minu põu kui sepikoda	117
Ärge mu muresid wõtke	118
Tõbi tuli — kust ta tuli?	118
Mis mu elu oleks	119
Kus on nüüd see kullakene	120
Kui ta minust mööda tõttab	120
Laulsin, lustil lõõritasin	121
Kui ma palmin omad palwed	121
Mul on üks palwekoda	122
Iga kewade, kui tuleb	122
Laulan, kuni lõhkeb süda	123
Sa oled nagu päike	123
Noorena ma uhkelt waatsin	124
Ma tahaks walgusära	124
Kui Jumal ka nii meeles	125
Leek mul põues	125
Kui wiibin sinu rinnal ma	126

Ei mina sellest aru saa	126
Wägisi su a'asin wälja	127
Sa oled mu südame suwi	127
Oh mu süda, miks sa ilust	128
Sa wõid mind panna lustil laulma	128
Sinu arm on minu taewas	129
Küll on uhked jõenupud	129
Siniõhus helgib	130
Su silmist üks ainus arg, häbelik waade	131
Esmalt tahtsin elu anda	132
Ma tahan ennast peita	132
Langeksin su ette põlwil'	133
Ma olen mõtelnud ikka	133
Eedikene, armas Eedi	134
Nagu Soodom tulemeres	135
Las' hoiatada sõbrad mind	135
Wabandage, Annikesed	136
Ma näen waimus kaugel	137
Nüüd sa weel tuled, kui surnud kõik elu	137
Mõned käiwad kõrgel tornis	138
Mul on elus mitu risti	139
Kuule, Miili, mis ma ütlen	139

V. Pühandused, mälestuse - lehed ja wabandused.

Wähe küll mul mälestusi	140
Kui eksiks ma maailma taga	141
Ema mind kauples ööpikule	142
„Wiisid sul wildakad, wilunemata“	143
Salk tammi taara tänawas	144
Kui ükskord tuleb õhtu mulle	145
Ära karda, ole wahwa	148
Ära kaeba, torm ei murra	148

	Lehekülg
Sa ihkasid pulma jaoks pilli	149
Ma kaeban, hüüan — asjata!	149
I. Ükskord, kui nad öelsid mulle	150
II. Õelge mulle, õed, õrnad	150
Laula weel, oh laula mulle	151
Kui sa ei laula, luuleta	151
Hei, kirjastajad, kuulge!	152
Arwan päewi, otsin aega	153
Kuulsin ühte tarka meest	156
Ma tean ju, et sa liialdad	157
Kui sa tuled, surma ingel	158

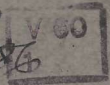
VI. Nalja osa.

Sõidaks kosja, pole saani	159
Mul on päris pime süda	160
Kuu walgel kogemata	161
Mina kuulsin, kuidas hulwas	162
Kui ma näen su silme sära	162
Sõitis kosja „õlekubu“	163
Ära minnes öelsid sina	163
Tuhatnelja kosjateeda	164
Ma kosisin talukoha	164
Tõistre-Tõnu tore mees	165
„Taewas, minu uur ja raha — —“	167
Küll see on rist — oi taewake!	167
Weski Wiidul on wiil	168
Kord Tõistre pere tütreke	169
Eideke ketrab ja eietab takku	170
M'ust oleks tõest' üks laulik saanud	170
Oh oleks minu laulud	171
Mul on sada kraadi sooja	172
Mind süda sundis küsima	173
Kadri küttis pilkudega	173
Ntüd teen õige pika sammu	174

	Lehekülg
Kepp käes ja kaelkott kaelas	175
Piimapütt ja pudruanum	176
Oh sa kolmkord kuri raha	178
Neiuna elaw kui hõbe	180
Enne tõi ta lillekesi	180
Rõik ma punun laulu sisse	181
Ei ma lähe mölderile	182
Mul on tulekahju põues	182
Siim kiidab su silmade sära	183
Ma nägin ükskord üsna kogemata	184
Sa ütled, et su armastus on kindel nagu kalju	184
Su silmad sini-lillekesed	184
„Truu surmani!“ . . . . . Ta lahkub	185
Jaan ja Liisa kahekesti	185
Kuu walgel ütles tema	186
Sina, suitsend onnikene	186
Ma armastasin hullu pööra	187
Ma lahkusin siit ilmast	188
Ääretasa täis mu süda	190
Mul on annet lunletada	191
Lõo wiisil lõõritada	192

3.-
1202/186

371.493

Sind 50 kop.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00082797 8